

Segregatiemonitor basis- en voortgezet onderwijs gemeente Groningen 2026

September 2026

OIS Groningen

Inhoudsopgave

	Infographic	4
	Samenvatting	5
1	Introductie	7
	1.1 Inleiding	7
	1.2 Doel van het onderzoek	7
2	Achtergrond	8
	2.1 Segregatie	8
	2.2 Onderwijssegregatie	8
	2.3 Oorzaken onderwijssegregatie	8
	2.4 Monitors onderwijssegregatie	10
	2.5 Huidig onderzoek	11
	2.6 Leeswijzer	12
3	Gemeente- en leerlingenpopulatie	13
	3.1 Basis-en voortgezet onderwijsscholen	13
	3.2 Gemeentelijke populatie	14
	3.3 Leerlingenpopulatie	16
4	Dissimilariteit naar opleidingsniveau van de ouders	19
	4.1 Basisonderwijs	20
	4.2 Voortgezet onderwijs	22
5	Dissimilariteit naar huishoudinkomen	24
	5.1 Basisonderwijs	25
	5.2 Voortgezet onderwijs	27

6	Dissimilariteit naar migratieachtergrond	28
6.1	Basisonderwijs	29
6.2	Voortgezet onderwijs	31
7	Reisafstand naar de basisschool	33
7.1	Voorbijlopers per gebiedsdeel	33
7.2	Voorbijlopers naar denominatie	34
7.3	Reisafstand op basis van de opleidingsniveau ouders	35
7.4	Reisafstand op basis van huishoudinkomen	36
7.5	Reisafstand op basis van migratieachtergrond	37
8	Reisafstand naar het voortgezet onderwijs	38
8.1	Reisafstand op basis van het opleidingsniveau ouders	38
8.2	Reisafstand op basis van het huishoudinkomen	38
8.3	Reisafstand op basis van migratieachtergrond	39
9	Conclusie	40
	Literatuurlijst	43
	Bijlage 1 Methodes	45
	Bijlage 2 Wijkindeling gemeente Groningen	50
	Colofon	52

Infographic

Onderwijssegregatie in gemeente Groningen

Van wonen naar kiezen? Ontwikkelingen in het basis- en voortgezet onderwijs (2012-2024)

Veranderende leerlingenpopulatie

Ontwikkeling segregatie

Schoolkeuze speelt een steeds grotere rol

Leerlingen van **hoogopgeleide ouders** reizen **verder** naar de **basisschool**

In wijken met **meer keuze** reizen leerlingen **verder** naar de **basisschool**

Bijna de helft van de leerlingen in het **bijzonder basisonderwijs** gaat **niet** naar een van de drie **dichtstbijzijnde basisscholen** (voorbijlopers).

Voorbijlopers in het basisonderwijs

Openbaar onderwijs Bijzonder onderwijs

2018:

30%

2018:

42%

2024:

27%

2024:

45%

Ontwikkeling segregatie in het basisonderwijs

Openbaar onderwijs

Steeds **gemengder** naar migratieachtergrond

Steeds **gemengder** naar inkomen

Bijzonder onderwijs

Steeds **minder gemengd** naar opleidingsniveau

Van wonen naar kiezen?

Onderwijssegregatie in Groningen lijkt te **veranderen** van **karakter**. Waar verschillen naar **migratieachtergrond** afnemen, nemen verschillen naar **opleidingsniveau** toe. De resultaten wijzen erop dat **schoolkeuze** en **voorkeuren van ouders** een steeds **belangrijkere** rol spelen bij het **ontstaan en in stand houden** van **segregatie**.

Samenvatting

Dit rapport analyseert de ontwikkeling van onderwijssegregatie in het basis- en voortgezet onderwijs in de gemeente Groningen in de periode 2012–2024. Daarbij is gekeken naar verschillen tussen leerlingen op basis van opleidingsniveau van ouders¹, huishoudinkomen en migratieachtergrond², evenals naar reisafstand.

Belangrijkste bevindingen

De samenstelling van de leerlingenpopulatie in de gemeente Groningen verandert. Het totaal aantal leerlingen neemt af, terwijl het aandeel leerlingen met hoogopgeleide ouders en het aandeel leerlingen met een migratieachtergrond toeneemt.

Onderwijssegregatie ontwikkelt zich verschillend per kenmerk. In het basisonderwijs is sprake van een duidelijke toename van segregatie naar opleidingsniveau van ouders, vooral in het bijzonder onderwijs. Dit betekent dat leerlingen van hoog- en laagopgeleide ouders steeds vaker geconcentreerd raken op verschillende scholen, waardoor zij elkaar minder vaak ontmoeten. Voor huishoudinkomen blijft het beeld relatief stabiel. Het aandeel scholen met hoge segregatie blijft substantieel, maar er is geen duidelijke trend van toe- of afname in segregatie. Voor migratieachtergrond is juist het tegenovergestelde zichtbaar: de segregatie neemt af. Basisscholen worden in toenemende mate gemengder, waardoor leerlingen met een verschillende herkomst elkaar vaker ontmoeten dan voorheen.

In het voortgezet onderwijs zijn deze patronen minder uitgesproken, maar vergelijkbaar. Segregatie naar opleidingsniveau blijft zichtbaar, terwijl verschillen naar inkomen en migratieachtergrond over het algemeen stabiel blijven of licht afnemen. Tegelijkertijd blijft een aanzienlijk deel van de scholen een relatief eenzijdige leerlingenpopulatie houden.

Segregatie op openbare en bijzondere basisscholen

In Nederland hebben we openbare en bijzondere basisscholen³. Bijzondere basisscholen geven les op basis van een geloof, levensovertuiging of een onderwijsconcept. Openbare basisscholen zijn voor iedereen toegankelijk, ongeacht geloof, levensovertuiging of achtergrond. Op bijzondere basisscholen neemt de segregatie naar opleidingsniveau van de ouders toe, terwijl de segregatie naar inkomen en migratieachtergrond op openbare basisscholen afneemt. Dit betekent dat bijzondere basisscholen steeds vaker leerlingen aantrekken van ouders met vergelijkbare opleidingsniveaus, terwijl openbare basisscholen juist gemengder zijn geworden naar huishoudinkomen en migratieachtergrond.

Schoolkeuze en reisafstand

De analyse van reisafstanden laat zien dat schoolkeuze een belangrijke rol speelt. Het aandeel leerlingen dat niet naar een nabijgelegen school gaat (voorbijlopers) verschilt sterk tussen wijken en is het hoogst waar het aanbod en de keuzemogelijkheden groter zijn. Leerlingen van hoger opgeleide ouders reizen gemiddeld verder naar school dan leerlingen van lager opgeleide ouders. Dit wijst erop dat met name deze groep actiever gebruikmaakt van de beschikbare keuzemogelijkheden, wat kan bijdragen aan verschillen in de samenstelling van scholen.

Overkoepelend beeld

De resultaten laten zien dat onderwijssegregatie in Groningen niet alleen wordt bepaald door woonpatronen, maar in toenemende mate door keuzegedrag en voorkeuren van ouders. Met name hoger opgeleide ouders lijken vaker voor specifieke scholen te kiezen, wat kan leiden tot clustering van vergelijkbare leerlingen. Tegelijkertijd ontwikkelen verschillende vormen van segregatie zich niet in dezelfde richting: waar verschillen naar migratieachtergrond afnemen, nemen verschillen naar opleidingsniveau juist toe. Deze ontwikkelingen sluiten aan bij landelijke en stedelijke trends. Ook daar blijft segregatie naar inkomen stabiel, neemt segregatie naar migratieachtergrond af en ontstaat juist meer clustering van leerlingen met hoogopgeleide ouders. Voor Groningen geldt dat deze processen minder sterk zijn dan in andere grote steden, zoals in Amsterdam of Rotterdam, maar dezelfde mechanismen zijn zichtbaar.

Conclusie

Onderwijssegregatie in de gemeente Groningen lijkt van karakter te veranderen. De resultaten wijzen erop dat schoolkeuze en voorkeuren van ouders een steeds belangrijkere rol spelen bij het ontstaan en in stand houden van segregatie. Deze keuzegedreven verschillen dragen bij aan verschillen tussen scholen en kunnen de kansenongelijkheid tussen leerlingen versterken.

¹ Voor dit onderzoek zijn de termen laag opgeleid, middelbaar opgeleid en hoog opgeleid gebruikt. Deze termen zijn op dit moment onderwerp van discussie in de samenleving en politiek, omdat ze onbedoeld een rangorde lijken te suggereren. Toch is er nog geen overeenstemming over nieuwe termen. Daarom is besloten om de huidige termen te blijven gebruiken. Meer informatie over het opleidingsniveau is te vinden in bijlage 1.

² Voor de definitie van huishoudinkomen en migratieachtergrond houden we de CBS-indeling aan. Meer informatie hierover is te vinden in bijlage 1.

³ De manier waarop de basisscholen zijn ingedeeld naar denominatie volgt de methode van het CBS. Zie bijlage 1 voor meer informatie over de openbare en bijzondere basisscholen in de gemeente Groningen.

1 Introductie

1.1 Inleiding

Onderwijssegregatie is de laatste jaren een belangrijk onderwerp geworden op zowel de landelijke als de gemeentelijke politieke agenda. Een concrete aanleiding hiervoor is de constatering van de Inspectie van het Onderwijs dat de mate van onderwijssegregatie in Nederland hoog is, met name in de grote steden en dat deze segregatie over de jaren vrij stabiel is gebleven (Inspectie van het Onderwijs, 2020).

Ook in de gemeente Groningen is onderwijssegregatie een belangrijk onderwerp op de politieke agenda. In 2018 bleek uit een rapport van de Inspectie van het Onderwijs dat segregatie in het basisonderwijs de afgelopen jaren in Groningen, in vergelijking met andere steden, het sterkst is toegenomen. Kinderen van laag- en hoogopgeleide ouders gaan in toenemende mate naar verschillende scholen. Daarnaast lijken veel kinderen buiten hun eigen wijk naar school te gaan. De gemeente Groningen vindt het belangrijk om onderwijssegregatie zoveel mogelijk tegen te gaan. Mede daarom is in 2020 ook het “Maatschappelijk Akkoord, sociale inclusie in het onderwijs” met de onderwijspartners afgesloten.

1.2 Doel van het onderzoek

In het kader van deze ontwikkelingen heeft de gemeente Groningen aan Onderzoek, Informatie en Statistiek Groningen (OIS) gevraagd de segregatie in het onderwijs in de gemeente Groningen in kaart te brengen. Van 2022 tot en met 2032 brengt OIS Groningen tweejaarlijks de stand van zaken rondom segregatie in het Groningse basisonderwijs en voortgezet onderwijs in kaart. Het huidige monitorrapport doet verslag van de stand van zaken van schooljaar 2012/2013 tot en met schooljaar 2024/2025.

2 Achtergrond

2.1 Segregatie

Segregatie houdt in dat verschillende groepen zich van elkaar afscheiden. In een gesegregeerde samenleving hebben mensen uit verschillende groepen relatief weinig contact met elkaar, terwijl mensen binnen dezelfde groep juist veel contact hebben. Voor veel kenmerken, zoals inkomen, opleidingsniveau en gezondheid, geldt dat segregatie samenhangt met ongelijkheid, want zonder verschillen tussen groepen is er geen sprake van segregatie. Voor andere kenmerken, zoals etniciteit of leeftijd, geldt dat deze op zichzelf geen hiërarchische ongelijkheid impliceren, maar wel tot segregatie kunnen leiden doordat groepen van elkaar gescheiden raken, bijvoorbeeld door verschillende woongebieden (Ponds et al., 2018).

In de literatuur is veel aandacht voor etnische segregatie (Bolt, 2002), vaak in combinatie met sociaaleconomische vormen van segregatie, zoals inkomen en opleidingsniveau (Musterd, 2005). In Nederland manifesteert segregatie zich op verschillende manieren, waarbij met name onderwijssegregatie de laatste jaren meer aandacht krijgt (Inspectie van het Onderwijs, 2018).

2.2 Onderwijssegregatie

Onderwijssegregatie is 'de ongelijke verdeling over scholen van leerlingen met verschillende etnische, sociale of andere individuele kenmerken' (Inspectie van het Onderwijs, 2018). Het risico van onderwijssegregatie is dat verschillende groepen kinderen elkaar minder tegenkomen. Leerlingen leren zo minder goed met verschillen omgaan, wat een negatieve invloed kan hebben op de socialiserende en persoonsvormende invloed van het onderwijs (Sociaal-Economische Raad, 2021). Daarnaast ontstaat op scholen met veel leerlingen uit lagere sociaaleconomische klassen regelmatig een opeenstapeling van problemen op het gebied van leren, armoede, gezondheid en sociaal kapitaal (Cooper & Stewart, 2021; Masarik & Conger, 2017; Muilwijk-Vriend et al., 2019). Deze leerlingen krijgen hierdoor minder kansen om zichzelf te ontwikkelen. Onderwijssegregatie kan zo de kansenongelijkheid in de samenleving versterken. Hoewel (onderwijs)segregatie door de groepen zelf niet altijd als een knelpunt hoeft te worden ervaren, kan de opstapeling van problemen doorgegeven worden aan volgende generaties en zo leiden tot intergenerationele kansenongelijkheid (Andrews et al., 2017).

2.3 Oorzaken onderwijssegregatie

In de bestaande literatuur worden twee belangrijke oorzaken beschreven van onderwijssegregatie: woonsegregatie en keuzegedreven segregatie.

Woonsegregatie

Woonsegregatie treedt op wanneer verschillende sociale of etnische groepen overwegend in bepaalde wijken of steden wonen. Dit kan leiden tot wijken met voornamelijk hoge inkomens en wijken waar vooral mensen met een lager inkomen wonen (Bovens et al., 2014). Deze scheiding wordt versterkt door verschillen in huizenprijzen, beschikbaarheid van huur- versus koopwoningen en zelfs door het beleid van gemeenten en woningcorporaties (Uitermark et al., 2003). De samenstelling van een school is voor een deel afhankelijk van de samenstelling van de wijk of regio (Boterman et al., 2019). Dit zien we vooral in het basisonderwijs, omdat ouders kunnen kiezen voor een school in de buurt. Aangezien ouders met dezelfde sociaaleconomische

status vaak bij elkaar in de buurt gaan wonen, gaan kinderen vooral naar (basis)scholen met leerlingen van vergelijkbare achtergrond. Desondanks komt er ook in wijken met een gemengde bevolking segregatie in het onderwijs voor (Boterman, 2021).

Keuzegedreven segregatie

Ouders hebben relatief veel vrijheid in de keuze van een school. In recente literatuur wordt benadrukt dat schoolkeuze een steeds belangrijkere rol speelt in het ontstaan van onderwijssegregatie (Muskens et al., 2023, Muskens et al., 2025). Ouders maken keuzes op basis van factoren zoals onderwijsconcept, denominatie en de sociale samenstelling van scholen (Inspectie van het Onderwijs, 2019). Ouders kiezen vaak voor scholen met leerlingen met een vergelijkbare sociaaleconomische achtergrond (Karsten et al., 2006). Verschillen tussen ouders spelen hierbij een belangrijke rol. Ouders met een hogere sociaaleconomische positie hebben vaak meer kennis van het onderwijssysteem (Forster & Van de Werfhorst, 2020), hebben meer mogelijkheden om te verhuizen (Boterman, 2021) en hebben sterkere voorkeuren voor onderwijskwaliteit, waardoor zij eerder bereid zijn om een grotere afstand tot school te overbruggen (Burgess et al., 2015). In het voortgezet onderwijs kan daarnaast de invloed van leeftijdgenoten een rol spelen bij schoolkeuze (Zwier et al., 2025). Door deze factoren kan ook in situaties waarin woonwijken relatief gemengd zijn segregatie ontstaan. Dit proces wordt aangeduid als keuzegedreven segregatie.

Het onderwijssysteem

De inrichting van het Nederlandse onderwijssysteem vormt een belangrijke context waarbinnen woonsegregatie en keuzegedreven segregatie zich kunnen ontwikkelen. In het basisonderwijs bestaat een onderscheid tussen openbare en bijzondere scholen. De bijzondere basisscholen geven les op basis van een geloof, levensovertuiging of een onderwijsconcept. Openbare basisscholen nemen alle kinderen aan, bijzondere basisscholen hebben meer ruimte om voorwaarden te stellen. Dit kan leiden tot strategisch keuzegedrag van ouders en daarmee bijdragen aan verschillen tussen scholen (Inspectie van het Onderwijs, 2018).

In het voortgezet onderwijs speelt het vroege selectiemoment een belangrijke rol. Vergeleken met andere landen worden Nederlandse kinderen al op relatief jonge leeftijd onderverdeeld in vmbo, havo of vwo. Uit onderzoek blijkt dat de sociaaleconomische achtergrond van ouders invloed heeft op deze selectie: hoe eerder het selectiemoment, hoe sterker de invloed van de sociaaleconomische status van de ouders (Bakker et al., 2011; Driessen et al., 2008; Inspectie van het Onderwijs, 2018). Zo kunnen de kenmerken van ons onderwijssysteem invloed hebben op de mate van segregatie.

Relevante achtergrondkenmerken

Bepaalde achtergrondkenmerken kunnen ook bijdragen aan een onevenredige verdeling van kinderen over scholen. Met name het opleidingsniveau van de ouders, het inkomen van de ouders en de migratieachtergrond van ouders zijn hierbij relevant (Ponds et al., 2018; Boterman et al., 2018). Uit Nederlandse onderzoeken blijkt dat vooral segregatie naar opleidingsniveau van de ouders het sterkst is, met name in het basisonderwijs (Inspectie van het Onderwijs, 2018; Muskens et al., 2023). Segregatie naar inkomen en migratieachtergrond is doorgaans lager, maar nog steeds substantieel (Inspectie van het Onderwijs, 2018; Boterman et al., 2018). Segregatie kan zich verschillend ontwikkelen per kenmerk, afhankelijk van demografische ontwikkelingen en keuzegedrag van ouders.

2.4 Monitors onderwijssegregatie

In 2023 is een landelijke monitor gestart vanuit het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap naar onderwijssegregatie (Muskens et al., 2023). Uit de meest recente rapportage (2025), waarin de periode 2017–2018 tot en met 2023–2024 wordt geanalyseerd, blijkt dat onderwijssegregatie in Nederland over het algemeen stabiel en hoog blijft in zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs. Net als in eerdere perioden is er landelijk weinig verandering zichtbaar in segregatie naar huishoudinkomen, opleidingsniveau en migratieachtergrond van ouders. Dit betekent dat, ondanks beleid en aandacht voor het thema, de mate waarin leerlingen met verschillende achtergronden over scholen zijn verdeeld landelijk nauwelijks is afgenomen.

Wel blijven er duidelijke verschillen zichtbaar tussen typen gemeenten. Segregatie is het hoogst in (zeer) sterk stedelijke gebieden, al zijn de verschillen met minder stedelijke gebieden in de loop der tijd iets kleiner geworden. Daarnaast blijkt dat schoolkenmerken, zoals denominatie in het basisonderwijs en schooltype in het voortgezet onderwijs, bijdragen aan de mate van segregatie. Het landelijke beeld laat daarmee zien dat onderwijssegregatie een hardnekkig en structureel fenomeen is, waarbij veranderingen langzaam verlopen en beleid tot nu toe beperkt effect heeft gehad op het terugdringen ervan.

Amsterdam en Rotterdam

De gemeenten Amsterdam en Rotterdam brengen eveneens periodiek de ontwikkeling van onderwijssegregatie in kaart. Deze stedelijke monitoren laten zien dat de dynamiek van onderwijssegregatie in grote steden complex is en samenhangt met zowel veranderingen in de bevolkingssamenstelling als schoolkeuzes van ouders.

In Amsterdam laat de meest recente monitor (2024/2025) zien dat het aandeel leerlingen met hoogopgeleide ouders sterk is toegenomen. Dit vertaalt zich in een verschuiving in de verdeling van leerlingen over scholen: het aantal scholen met weinig hoogopgeleide ouders neemt af, terwijl het aantal scholen met een zeer hoog aandeel juist toeneemt. Inmiddels zit ongeveer een kwart van de leerlingen op scholen waar meer dan 80% van de ouders hoogopgeleid is. Tegelijkertijd worden scholen gemengder naar migratieachtergrond. Segregatie neemt daarmee niet per se af, maar verandert van karakter, met een toenemende clustering van leerlingen met hoogopgeleide ouders.

Een vergelijkbaar beeld is zichtbaar in Rotterdam. Ook daar neemt het aandeel leerlingen met hoogopgeleide ouders toe, mede doordat deze groep groeit binnen zowel leerlingen met als zonder migratieachtergrond. Net als in Amsterdam is er sprake van een verschuiving in segregatie: het aantal scholen met weinig leerlingen van hoogopgeleide ouders neemt sterk af, terwijl het aantal scholen met een groot aandeel leerlingen van hoogopgeleide ouders juist toeneemt. Tegelijkertijd is in Rotterdam, net als in Amsterdam, sprake van een afname van segregatie naar migratieachtergrond. Het aandeel scholen met een zeer hoog percentage leerlingen met een niet-Westerse migratieachtergrond is sterk gedaald. Dit betekent dat scholen op dit kenmerk gemiddeld gemengder zijn geworden.

Daarnaast blijkt dat segregatie in Rotterdam, net als in Amsterdam, samenhangt met ruimtelijke spreiding en schoolkeuze. Leerlingen met hoogopgeleide ouders wonen vaker in bepaalde delen van de stad en reizen relatief vaker naar scholen buiten hun eigen wijk of stadsdeel. Deze groep concentreert zich bovendien vaker op bepaalde schooltypen en locaties. De bevindingen uit beide steden laten zien dat onderwijssegregatie in stedelijke gebieden niet alleen voortkomt uit verschillen tussen groepen, maar in toenemende mate uit

verschillen binnen groepen. Met name het opleidingsniveau van ouders speelt hierbij een centrale rol: leerlingen van hoogopgeleide ouders clusteren steeds vaker op specifieke scholen, terwijl verschillen naar migratieachtergrond juist afnemen.

2.5 Huidig onderzoek

Het huidige onderzoek is de tweede editie van onze tweejaarlijkse monitor naar onderwijssegregatie in de gemeente Groningen.

De volgende vragen staan centraal:

- Hoe ziet de diversiteit onder de leerlingenpopulatie in het basis- en voortgezet onderwijs eruit naar opleidingsniveau van de ouders, huishoudinkomen en herkomst, en hoe heeft dit zich ontwikkeld in de periode 2012-2024?
- Wat is de stand van zaken wat betreft segregatie in het basis- en voortgezet onderwijs en hoe heeft dit zich ontwikkeld in de periode 2012-2024?

Naar aanleiding van de bestaande literatuur meten we segregatie op basis van opleidingsniveau van de ouders, huishoudinkomen en migratieachtergrond in het basis- en voortgezet onderwijs. Daarnaast blijkt uit voorgaande onderzoeken dat de denominatie (openbaar/bijzonder) van basisscholen vaak een rol speelt in het keuzegedrag van ouders (Inspectie van het Onderwijs, 2018). Daarom kijken we specifiek naar denominatie als mogelijk segregerende factor in het basisonderwijs. Het is echter niet mogelijk om binnen de categorie bijzonder onderwijs onderscheid te maken tussen verschillende stromingen of subcategorieën vanwege het beperkt aantal scholen per stroming of subcategorie. Binnen het voortgezet onderwijs is het vanwege de aantallen helemaal niet mogelijk om de rol van denominatie afzonderlijk te analyseren.

Verder kijken we naar de reisafstand van het woonadres van de leerling tot de school en het aandeel leerlingen dat niet naar een van de drie (hemelsbreed) dichtstbijzijnde basisscholen gaan (voorbijlopers). Hoewel we proberen om de ontwikkeling op verschillende vlakken vanaf 2012 te laten zien, is deze data niet altijd beschikbaar. Zo kunnen wij vanwege de invoering van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)⁴ en daarmee de beschikbaarheid van exacte locaties van adressen de afstanden van huis tot school alleen berekenen vanaf 2018.

Dissimilariteit

Bij het bespreken van de resultaten zullen wij de term dissimilariteit gebruiken in plaats van segregatie.

Segregatie kent conceptueel vijf dimensies, waarvan de meest relevante en verklarende dimensie 'dissimilariteit' is (Massey & Danton, 1996). Dissimilariteit gaat in deze context over de mate waarin leerlingen binnen een gemeente evenredig verdeeld zijn over scholen. Het gaat hier om de vraag in hoeverre de leerlingenpopulaties op scholen een goede afspiegeling vormen van de samenstelling van de hele leerlingenpopulatie in een gemeente. Om dit te berekenen op basis van opleidingsniveau van de ouders, huishoudinkomen en migratieachtergrond, hebben wij een dissimilariteitsscore berekend. Hoe hoger de dissimilariteitsscore, hoe minder evenredig de leerlingen over de scholen verdeeld zijn. Bijvoorbeeld, als er een hoge dissimilariteitsscore voor huishoudinkomen uitkomt kan dit betekenen dat er meer leerlingen met een hoog huishoudinkomen of juist meer leerlingen met een laag huishoudinkomen bij elkaar zitten dan we zouden verwachten op basis van de gemeentelijke populatie. Omdat de dissimilariteitsscores verschillend

zijn gemeten voor opleidingsniveau van de ouders, huishoudinkomen en migratieachtergrond zijn ze onderling niet goed vergelijkbaar. Meer informatie over de dissimilariteitsscore is te vinden in de methoden in bijlage 1.

CBS microdata

Voor het genereren van de data is gebruik gemaakt van de faciliteiten van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). OIS Groningen is gemachtigd om op de remote access-omgeving van het CBS te werken. Hierdoor hebben wij toegang tot meerdere bestanden met persoonsgegevens, zoals adressen, huishoudinkomen, opleidingsniveau en migratieachtergrond. Deze gegevens zijn door het CBS gepseudonimiseerd, zodat ze niet te relateren zijn aan data in andere systemen. Meer informatie over de gebruikte bestanden en de werkwijze is te vinden in de methoden in bijlage 1. Om de anonimiteit van de scholen te waarborgen, hebben we besloten dat er minimaal vijf waarnemingen per uitkomst moeten zijn. Omdat er in Groningen relatief weinig scholen zijn vergeleken met andere grote steden, en scholen daarnaast sluiten of verhuizen en nieuwe scholen opengaan, is het voor veel uitkomsten niet mogelijk om op een lager gebiedsniveau dan gemeenteniveau de uitkomsten te laten zien.

Het CBS past haar bestanden periodiek aan om deze accurater te maken. Hierdoor kunnen de resultaten van onze monitor over de jaren veranderen. Bovendien berekenen we de dissimilariteitsscore op basis van het aandeel hoogopgeleiden over alle onderzochte jaren. Hierdoor kunnen de dissimilariteitsscores over de jaren enigszins afwijken van vorige rapporten. Wij kijken hierom vooral naar de trends en ontwikkelingen. Dit geldt met name voor opleidingsniveau, aangezien het CBS deze data uit verschillende bronnen combineert en dit met terugwerkende kracht aanpast wanneer nieuwe gegevens beschikbaar zijn.

⁴ De BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen) bevat gegevens van alle adressen en gebouwen in Nederland, zoals bouwjaar, oppervlakte, gebruiksdoel en locatie op de kaart.

2.6 Leeswijzer

In hoofdstuk 3 beschrijven we de ontwikkeling in diversiteit van de leerlingen en van de gemeente Groningen. In hoofdstukken 4 tot en met 6 kijken we naar de dissimilariteit van opleidingsniveau van de ouders, huishoudinkomen en migratieachtergrond op basis- en voortgezet onderwijs scholen. In hoofdstuk 7 en 8 berekenen we de reisafstand van de leerlingen naar de basis- en middelbare school en het aandeel basisschoolleerlingen dat niet naar een van de drie (hemelsbreed) dichtstbijzijnde scholen gaat. Tot slot wordt er een conclusie gegeven van het huidige onderzoek in hoofdstuk 9. De methodiek van dit onderzoek wordt beschreven in bijlage 1.

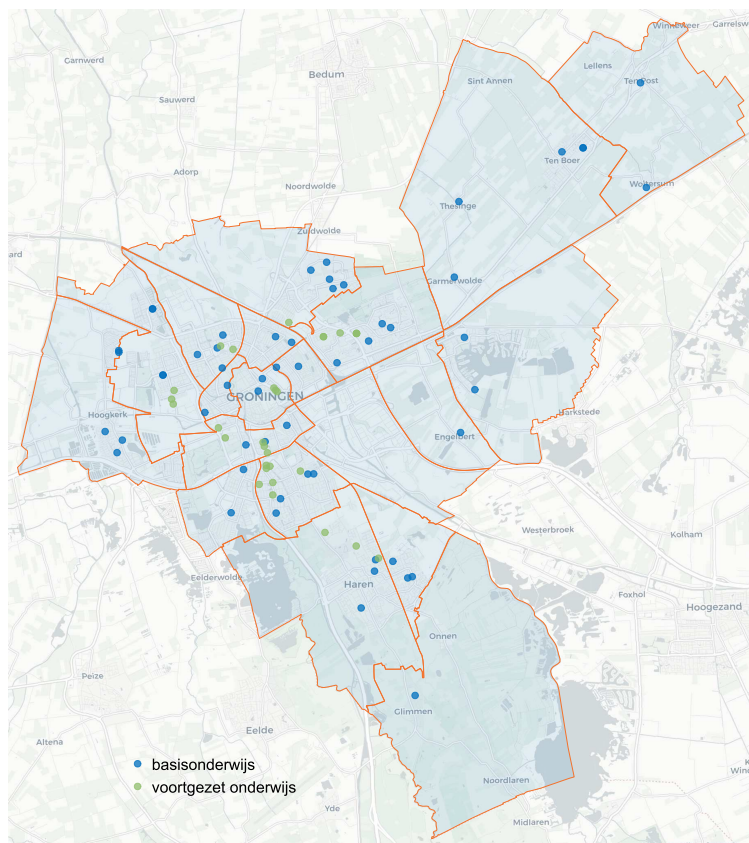
3 Gemeente- en leerlingenpopulatie

In dit hoofdstuk gaan we in op de basis- en voortgezet onderwijs scholen in de gemeente Groningen. Vervolgens beschrijven we de gemeentelijke populatie. Daarna brengen we, waar mogelijk, ook de leerlingenpopulatie in beeld. Vanwege verschillen in de beschikbaarheid van recente CBS-cijfers hebben niet alle gegevens betrekking op dezelfde jaren.

3.1 Basis-en voortgezet onderwijs scholen

De gemeente Groningen telt in schooljaar 2024/2025 in totaal 56 basisscholen en 30 voortgezet-onderwijs scholen. Speciaal onderwijs is niet meegenomen. Zie figuur 1 voor een visuele weergave van de standplaats van de scholen. In bijlage 2 is een kaart opgenomen met de wijkindeling van de gemeente Groningen.

Figuur 1: Standplaats basis-en voortgezet onderwijs scholen/vestigingen in de gemeente Groningen

Voor de bepaling van de onderzoekspopulatie van scholen is gebruikgemaakt van BRIN- en vestigingsnummers zoals bekend bij het CBS. De gehanteerde werkwijze is beschreven in bijlage 1.

Met name de voortgezet-onderwijsscholen zijn grotendeels rondom het centrum van de stad Groningen geclusterd. In dit onderzoek beschouwen we vestigingen van dezelfde scholengemeenschap als aparte scholen. Het aantal scholen/vestigingen fluctueert over de jaren: tussen de 52 en 57 basisscholen en tussen de 21 en 30 voortgezet-onderwijsscholen/vestigingen in de periode 2012-2025.

Denominatie

In Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen openbaar en bijzonder onderwijs⁵. Openbare scholen bieden onderwijs aan zonder een specifieke godsdienstige of levensbeschouwelijke grondslag. Bijzondere scholen doen dit vaak wel en zijn bijvoorbeeld gebaseerd op een rooms-katholieke of protestants-christelijke identiteit (zie bijlage 1 voor meer informatie).

Zowel openbare als bijzondere scholen hebben de vrijheid om hun onderwijs in te richten volgens een eigen opvoedingsvisie of onderwijsmethode. Voorbeelden hiervan zijn Montessori-, Dalton- en Jenaplanonderwijs. Deze onderwijsvormen komen zowel binnen het openbare als het bijzondere onderwijs voor en zijn dus niet exclusief verbonden aan één van beide typen scholen. In de gemeente Groningen bieden negen basisscholen Montessori-, Dalton- of Jenaplanonderwijs aan, waarvan zes openbare scholen.

In dit onderzoek wordt onder meer gekeken naar verschillen in segregatie tussen openbaar en bijzonder basisonderwijs. In de gemeente Groningen is het aantal openbare en bijzondere basisscholen ongeveer gelijk verdeeld (zie tabel 1), alhoewel er sprake lijkt te zijn van een lichte toename van het aantal bijzondere scholen over de jaren. Figuur 2 is een visuele weergave van de standplaats van de scholen, waarbij naast een kleine cluster bijzondere basisscholen ten noorden van het stadscentrum een redelijk gelijke spreiding van de scholen te zien is.

Tabel 1: Het aantal scholen naar denominatie in 2012 tot en met 2024 in de gemeente Groningen

	2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024
Bijzonder	27	26	26	26	26	28	29
Openbaar	30	27	26	26	26	27	27

⁵ Zie bijlage 1 voor meer informatie over de denominatie.

3.2 Gemeentelijke populatie

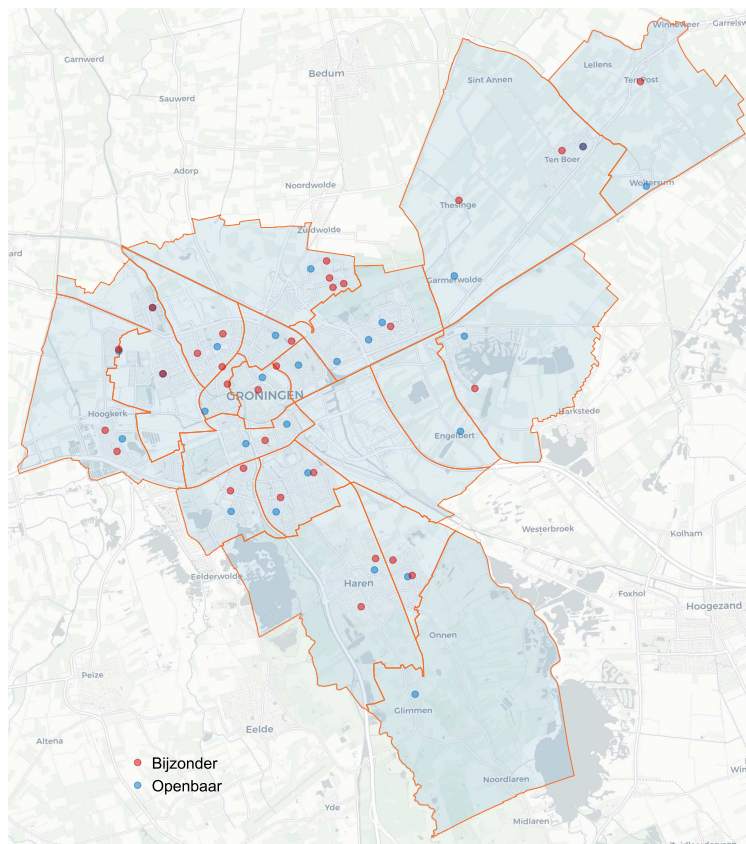
Gemiddeld huishoudinkomen, opleidingsniveau en percentage koopwoningen

In tabel 2 geven we een overzicht van het gestandaardiseerde huishoudinkomen (het huishoudinkomen gecorrigeerd voor het aantal personen; zie bijlage 1 voor een gedetailleerde beschrijving van de methoden), het percentage hoogopgeleiden (15–75 jaar) en het aandeel koopwoningen per wijk. Huishoudinkomen en opleidingsniveau hangen in grote lijnen samen: wijken met relatief veel hoogopgeleiden kennen doorgaans ook een hoger gemiddeld inkomen, zoals Haren-West, Zuidoost, Helpman en Oud-West. Deze wijken hebben bovendien vaak een hoog aandeel koopwoningen, al geldt deze samenhang niet overal. In wijken als Hoogkerk, Ten Boer en Ten Post is het aandeel koopwoningen eveneens relatief hoog, terwijl het gemiddelde opleidingsniveau en inkomen daar lager liggen. Dit hangt mogelijk samen met relatief lagere woningprijzen in deze gebieden, waardoor koopwoningen toegankelijker zijn voor huishoudens met een lager inkomen.

Daarnaast vallen enkele verschillen tussen wijken op. Zo kennen Meerstad en Haren-West een duidelijke concentratie van hoge inkomens, veel hoogopgeleiden en een groot aandeel koopwoningen. Daartegenover staan meer stedelijke wijken, zoals het Centrum, Oud-Noord en Noordwest, waar relatief veel hoogopgeleiden

wonen maar inkomens lager liggen en het aandeel koopwoningen beperkt is. Deze wijken kennen tevens een relatief grote studentenpopulatie.

Figuur 2: Standplaats openbare en bijzondere basisscholen in de gemeente Groningen

Voor de bepaling van de onderzoekspopulatie van scholen is gebruikgemaakt van BRIN- en vestigingsnummers zoals bekend bij het CBS. De gehanteerde werkwijze is beschreven in bijlage 1.

Tabel 2: Gemiddeld opleidingsniveau, gestandaardiseerd huishoudinkomen en percentage koopwoningen per wijk

	Percentage hoogopgeleiden	Gestandaardiseerd huishoudinkomen	Percentage koopwoningen
Hoogkerk e.o.	33%	€ 38.400	65%
Ten Boer e.o.	28%	€ 38.400	68%
Ten Post e.o.	22%	€ 36.800	56%
Noordoost	36%	€ 33.500	56%
Noorddijk e.o.	36%	€ 34.700	61%
Meerstad e.o.	61%	€ 48.400	92%
Nieuw-West	40%	€ 32.900	35%
Noordwest	36%	€ 28.600	23%
Meerdorpen	38%	€ 40.400	78%
Haren-Oost e.o.	47%	€ 38.100	67%
Haren-West e.o.	60%	€ 55.000	67%
Glimmen-Onnen- Noordlaren	54%	€ 52.200	79%
Oud-Noord	41%	€ 29.200	18%
Oosterparkwijk	48%	€ 30.700	26%
Helpman e.o.	56%	€ 39.800	55%
Zuidwest	51%	€ 37.000	43%
Zuidoost	54%	€ 42.200	42%
Centrum	46%	€ 34.000	14%
Oud-Zuid	50%	€ 33.600	30%
Oud-West	52%	€ 35.600	35%
Gemeente Groningen	45%	€ 35.600	40%

Migratieachtergrond inwoners

Voor ons onderzoek hebben we de migratieachtergrond van de inwoners onderverdeeld in Nederlands, Europees en niet-Europees (zie bijlage 1 voor een gedetailleerde beschrijving van de methoden). In 2025 bestond de bevolking van de gemeente Groningen uit 71% inwoners met een Nederlandse achtergrond, 11% met een Europese en 18% met een niet-Europese migratieachtergrond. In 2022 was dit respectievelijk 74%, 9% en 17%.

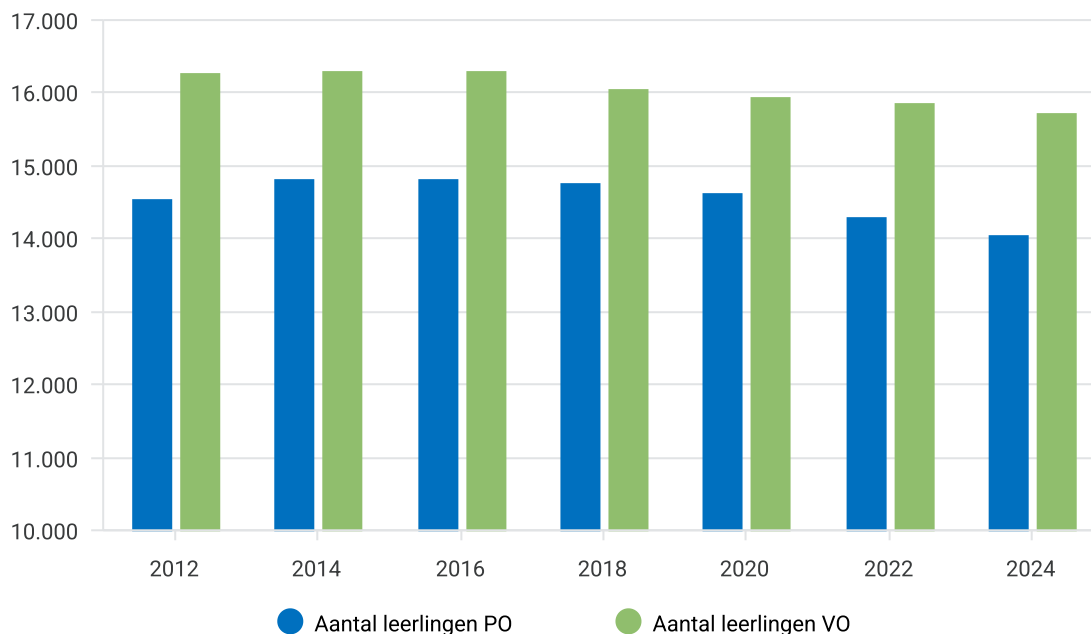
Deze cijfers laten een geleidelijke verschuiving zien in de samenstelling van de bevolking. Het aandeel inwoners met een Nederlandse achtergrond neemt licht af, terwijl zowel het aandeel inwoners met een Europese als niet-Europese migratieachtergrond toeneemt. Dit wijst op een toenemende diversiteit van de bevolking in de gemeente Groningen.

3.3 Leerlingenpopulatie

Aantal leerlingen

Het absolute aantal leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs in de gemeente Groningen vertoont sinds 2016 een dalende trend, die zich voortzet tot in 2024 (zie figuur 3). In 2024 waren er 14.030 leerlingen ingeschreven in het basisonderwijs en 15.722 in het voortgezet onderwijs. Voor het bepalen van deze aantallen zijn alle leerlingen meegenomen die onderwijs volgen op een school binnen de gemeente Groningen, ongeacht hun woonplaats.

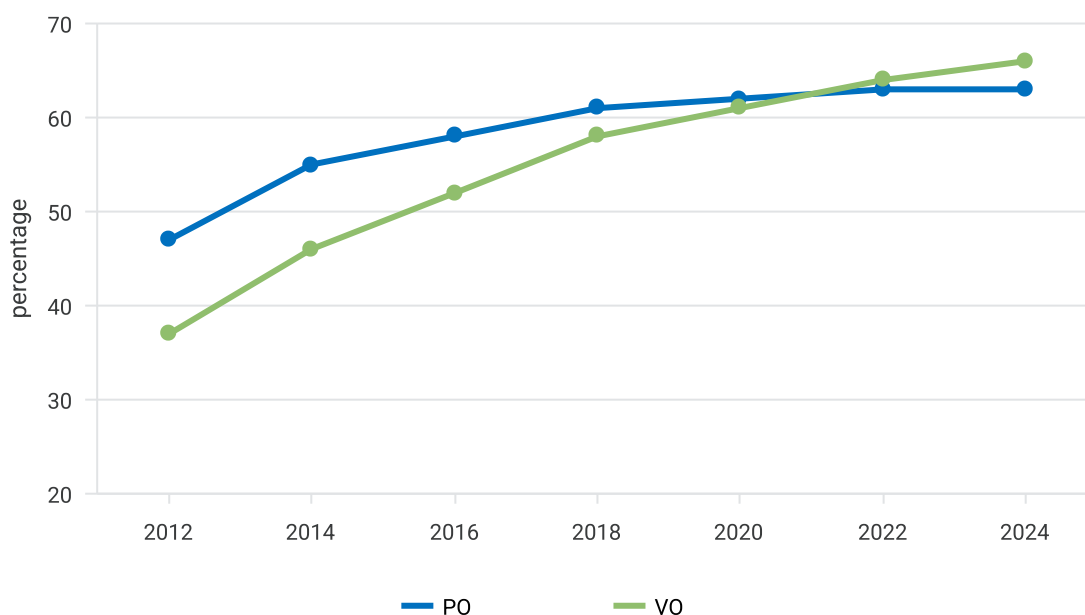
Figuur 3: Aantal leerlingen in het basis- (PO) en voortgezet (VO) onderwijs in 2012-2024

Opleidingsniveau en huishoudinkomen

Wanneer we kijken naar het opleidingsniveau van ouders van leerlingen, zien we sinds 2021 een duidelijke trend in zowel het basis- als het voortgezet onderwijs: steeds meer ouders zijn hoogopgeleid en het aandeel middelbaar en lager opgeleide ouders neemt af (zie figuur 4). Ten opzichte van 2012 is het percentage hoogopgeleide ouders in het basisonderwijs met 16 procentpunten gestegen in 2024 en in het voortgezet onderwijs zelfs met 29 procentpunten.

Figuur 4: Aandeel hoogopgeleide ouders van leerlingen in het basis (PO)- en voortgezet (VO) onderwijs van 2012-2024

N=11.931-13.887

Tabel 3 laat zien dat het opleidingsniveau van ouders van leerlingen in zowel het primair als voortgezet onderwijs in de periode 2012–2024 is verschoven. In het basisonderwijs is het percentage ouders met een laag huishoudinkomen gedaald van 30% naar 23%, terwijl het percentage ouders met een hoog huishoudinkomen is gestegen van 20% naar 25%.

In het voortgezet onderwijs is een gelijke trend zichtbaar. Het percentage ouders met een laag huishoudinkomen neemt af van 20% naar 15%, terwijl het percentage ouders met een hoog huishoudinkomen stijgt van 27% naar 32%.

Tabel 3: Indeling gestandaardiseerd huishoudinkomen leerlingpopulatie in het basis- (PO) en voortgezet (VO) onderwijs in 2012-2022 in percentages

		2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024
PO	Laag	30%	28%	26%	26%	25%	23%	23%
	Midden	49%	48%	47%	48%	49%	49%	49%
	Hoog	20%	21%	24%	24%	24%	24%	25%
VO	Laag	20%	22%	20%	18%	17%	17%	15%
	Midden	52%	50%	50%	51%	51%	52%	52%
	Hoog	27%	27%	28%	30%	30%	30%	32%

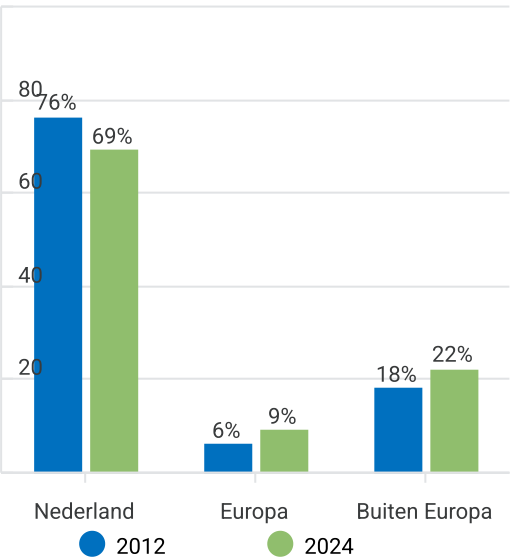
N PO=13.702-14.483; N VO=15.559-16.040

Migratieachtergrond

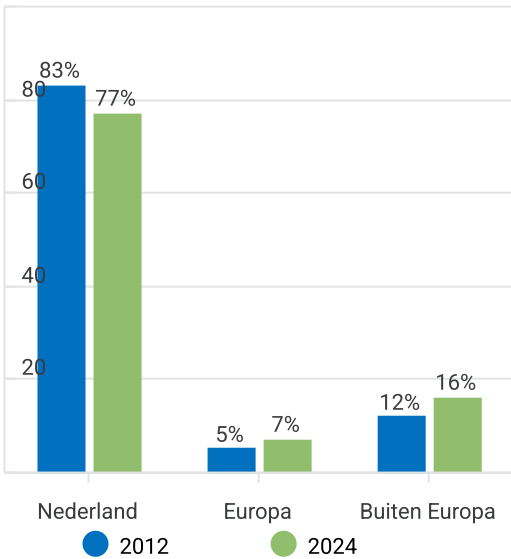
Sinds 2012 zien we met name een stijging in het percentage leerlingen met een niet-Europese migratieachtergrond, zie figuur 5. Dit gaat met name samen met een daling van het percentage leerlingen met een Nederlandse achtergrond, terwijl het aandeel leerlingen met een Europese achtergrond redelijk stabiel is gebleven over de jaren.

Figuur 5. Migratieachtergrond voor leerlingen in het basis- (PO) en voortgezet (VO) onderwijs in 2012 en 2024

Basisonderwijs

Voortgezet onderwijs

Europa is exclusief Nederland; N 2012 = 16.255 (PO)/ 16.228 (VO); N 2024 = 15.854 (PO)/ 15.715 (VO)

4 Dissimilariteit naar opleidingsniveau van de ouders

In dit hoofdstuk kijken we naar dissimilariteit op basis- en voortgezet onderwijs scholen op basis van het opleidingsniveau van ouders⁶. Tevens brengen we in kaart of de gemiddelde dissimilariteitsscore op basis van het opleidingsniveau van ouders verschilt tussen bijzondere en openbare basisscholen. Voor het opleidingsniveau kijken we naar het hoogst gehaalde opleidingsniveau van (een van) beide ouders.

Dissimilariteit

De dissimilariteitsscore geeft aan in hoeverre leerlingen met bepaalde kenmerken, in dit geval het opleidingsniveau van hun ouders, ongelijk over scholen zijn verdeeld. Hoe hoger de score, hoe minder gemengd de scholen zijn en hoe sterker de segregatie.

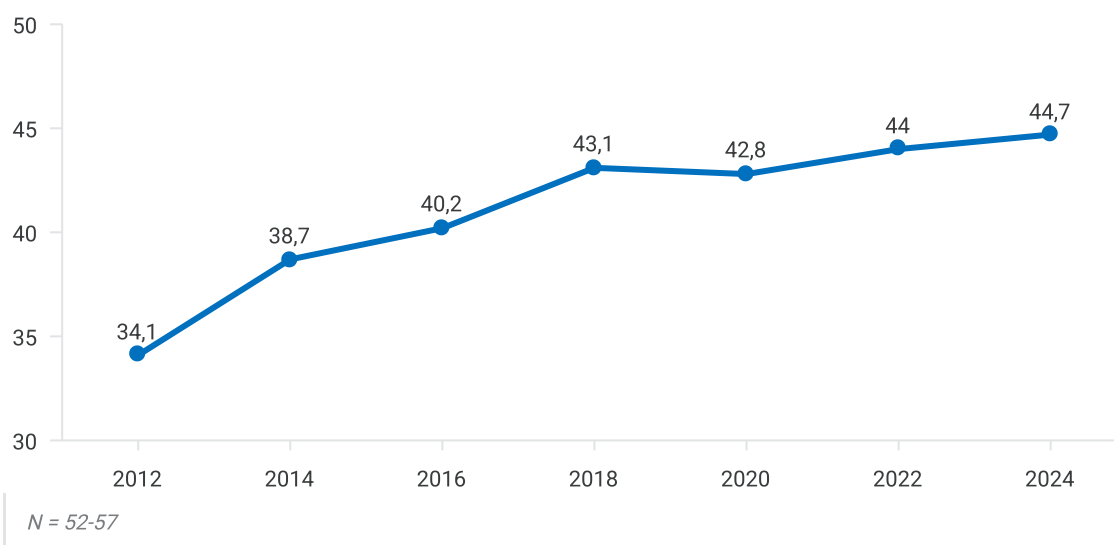
De score is geen percentage. De score moet vooral worden gebruikt om te kijken of segregatie binnen hetzelfde kenmerk in de loop van de tijd toe- of afneemt. Daarnaast zijn de scores voor opleidingsniveau, huishoudinkomen en migratieachtergrond niet rechtstreeks met elkaar te vergelijken. Een hogere score voor opleidingsniveau betekent daarom niet automatisch dat de segregatie naar opleidingsniveau groter is dan de segregatie naar huishoudinkomen of migratieachtergrond. In dit rapport gebruiken we de scores daarom vooral om ontwikkelingen binnen hetzelfde kenmerk door de tijd heen te volgen.

⁶ Voor dit onderzoek gebruiken we de termen laag opgeleid, middelbaar opgeleid en hoog opgeleid. Deze termen zijn op dit moment onderwerp van discussie in de samenleving en politiek, omdat ze onbedoeld een rangorde lijken te suggereren. Toch is er nog geen overeenstemming over nieuwe termen. Daarom is besloten om de huidige termen te blijven gebruiken. Meer informatie is te vinden in bijlage 1.

4.1 Basisonderwijs

Figuur 6 toont de gemiddelde dissimilariteitsscore op basis van het opleidingsniveau van ouders sinds 2012. De score neemt in deze periode duidelijk toe, van 34,1 in 2012 tot 44,7 in 2024. Dit betekent dat leerlingen met ouders met verschillende opleidingsniveaus elkaar in toenemende mate minder ontmoeten op school dan op basis van de totale leerlingenpopulatie verwacht zou worden. Hoewel er in enkele jaren sprake is van een lichte stabilisatie (bijvoorbeeld rond 2020), zet de stijgende trend zich in de meest recente jaren verder door. Dit wijst erop dat de dissimilariteit naar opleidingsniveau in het onderwijs in de gemeente Groningen verder is toegenomen.

Figuur 6: Gemiddelde dissimilariteitsscore naar opleidingsniveau van de ouders over alle basisscholen van 2012-2024

De scholen zijn vervolgens ingedeeld in categorieën: gemengde scholen, scholen met matige dissimilariteit en scholen met hoge dissimilariteit. Scholen in de categorie 'hoge dissimilariteit' zijn scholen waar een relatief groot deel van de ouders van leerlingen óf hoog óf laag opgeleid is, in vergelijking met wat op basis van de totale leerlingenpopulatie verwacht zou worden.

Tabel 4 toont het aandeel basisscholen met een hoge dissimilariteitsscore. Dit aandeel is berekend als het aantal basisscholen met een hoge dissimilariteitsscore ten opzichte van het totaal aantal basisscholen per jaar.

Tabel 4: Aandeel basisscholen met hoge dissimilariteit naar opleidingsniveau van de ouders van 2012-2024

Jaar	% PO scholen hoge dissimilariteit	Aantal PO scholen
2012	14%	57
2014	23%	53
2016	21%	52
2018	23%	52
2020	25%	52
2022	33%	55
2024	27%	56

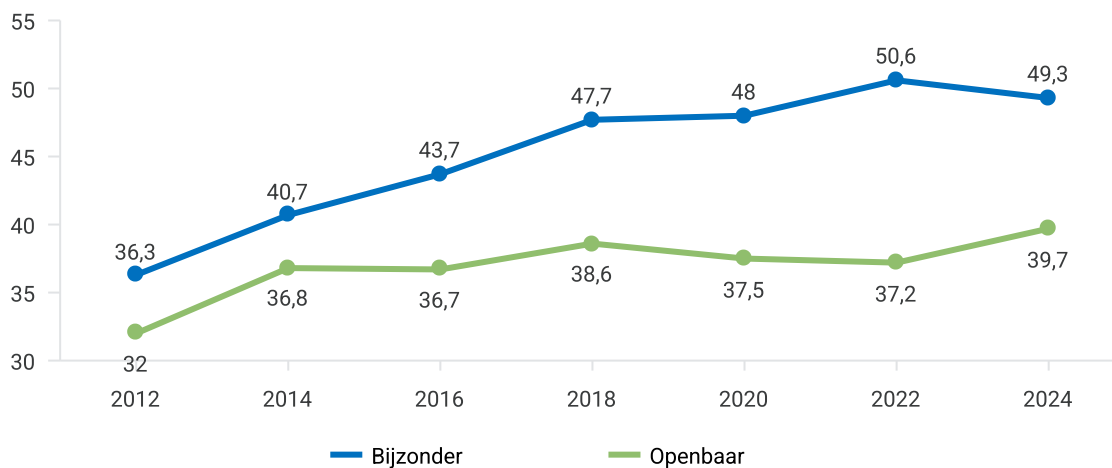
Het aandeel scholen met hoge dissimilariteit is duidelijk toegenomen. In 2012 ligt dit aandeel op circa 14%, waarna het relatief snel stijgt tot ruim 20% in de daaropvolgende jaren. In de meest recente jaren zet deze ontwikkeling verder door, met een piek van 33%, waarna het aandeel licht afneemt tot 27% in 2024. Dit wijst erop dat dissimilariteit naar opleidingsniveau zich niet alleen uit in gemiddelde scores, maar ook in een groeiende groep scholen waar verschillen tussen leerlingpopulaties relatief sterk geconcentreerd zijn. Met andere woorden: een toenemend aantal scholen kent een gesegregeerde samenstelling, waarbij leerlingen met ouders met verschillende opleidingsniveaus elkaar minder vaak ontmoeten dan op basis van de totale leerlingpopulatie verwacht zou worden.

Denominatie

In 2012 was het verschil in dissimilariteit tussen openbare en bijzondere basisscholen relatief klein, zie figuur 7. In de jaren daarna is een duidelijk verschil ontstaan. Voor het openbaar onderwijs blijft de dissimilariteitsscore over de tijd relatief stabiel, met slechts een lichte stijging (van 32,0 in 2012 naar 39,7 in 2024). In het bijzonder onderwijs is daarentegen sprake van een duidelijke toename: de gemiddelde dissimilariteitsscore stijgt van 36,3 in 2012 naar een piek van 50,6 in 2022, waarna deze in 2024 licht daalt naar 49,3.

Dit betekent dat met name bijzondere scholen in toenemende mate minder gemengd zijn geworden wat betreft het opleidingsniveau van ouders en dat de toename in segregatie vooral plaatsvindt binnen het bijzonder onderwijs. Leerlingpopulaties in het bijzonder onderwijs worden steeds homogener qua opleidingsniveau van ouders, terwijl dit in het openbaar onderwijs minder sterk het geval is.

Figuur 7: Gemiddelde dissimilariteitsscore naar opleidingsniveau van de ouders over alle basisscholen in het bijzonder en openbaar basisonderwijs van 2012-2024

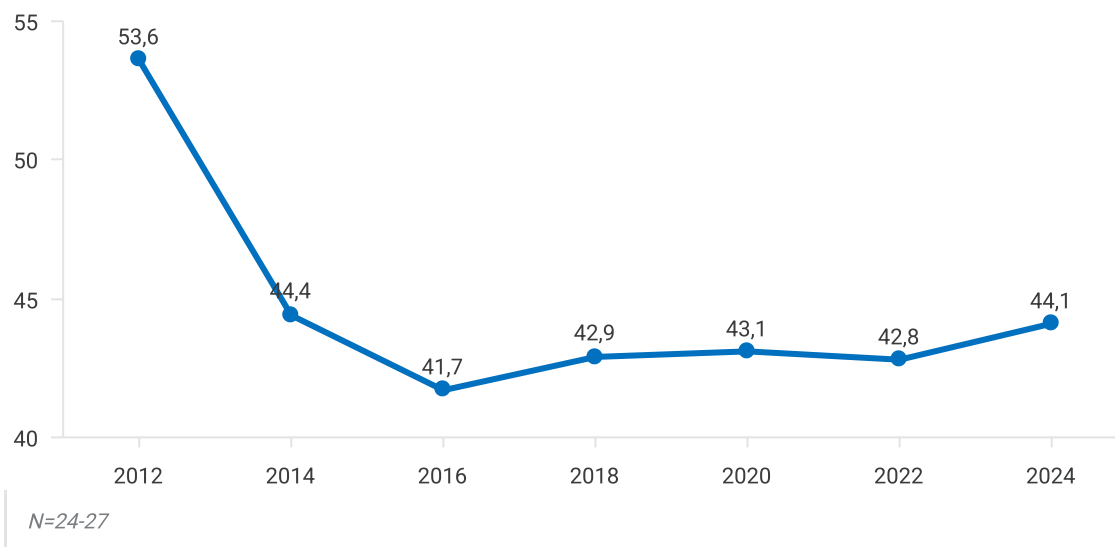

N=52-57

4.2 Voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs laat de dissimilariteit naar opleidingsniveau van ouders een dalende trend zien sinds 2012 (zie figuur 8). Dit betekent dat leerlingen met ouders met verschillende opleidingsniveaus elkaar in het voortgezet onderwijs méér zijn gaan ontmoeten dan in 2012 het geval was. Dit staat in contrast met het primair onderwijs, waar de dissimilariteit naar opleidingsniveau van de ouders in dezelfde periode juist is toegenomen.

Figuur 8: Gemiddelde dissimilariteitsscore naar opleidingsniveau van de ouders over alle voortgezet onderwijsscholen van 2012-2024

Hoewel de gemiddelde dissimilariteitsscore in het voortgezet onderwijs een relatief stabiele dalende trend laat zien, geldt dit niet voor het aandeel scholen met een hoge dissimilariteitsscore (zie tabel 5). Dit aandeel neemt in eerste instantie af van 46% in 2012 naar 24% in 2018, wat erop wijst dat scholen in deze periode gemiddeld meer gemengd zijn geworden. In de jaren daarna neemt het aandeel daarentegen weer toe, tot 40% in zowel 2022 als 2024.

Er is daarmee geen sprake van een stabiele ontwikkeling, maar van een patroon waarin segregatie eerst afneemt en vervolgens weer toeneemt. In de meest recente jaren ligt het aandeel scholen met een hoge dissimilariteit weer op een relatief hoog niveau, vergelijkbaar met het begin van de periode. Dit wijst erop dat een aanzienlijk deel van de scholen een gesegregeerde samenstelling heeft, waarbij leerlingen met ouders met verschillende opleidingsniveaus elkaar minder vaak ontmoeten in het voortgezet onderwijs dan op basis van de totale leerlingenpopulatie verwacht zou worden, ondanks dat de totale dissimilariteitsscore in de gemeente Groningen een dalende trend laat zien.

**Tabel 5: Aandeel voortgezet onderwijsscholen met hoge dissimilariteit
naar opleidingsniveau van de ouders van 2012-2024**

Jaar	Aandeel VO scholen met hoge dissimilariteit	Aantal VO scholen
2012	46%	24
2014	41%	27
2016	31%	26
2018	24%	25
2020	28%	25
2022	40%	25
2024	40%	25

5 Dissimilariteit naar huishoudinkomen

In dit hoofdstuk kijken we naar dissimilariteit op basis van het gestandaardiseerd huishoudinkomen⁷ in het basis- en voortgezet onderwijs. Daarnaast brengen we in kaart of de gemiddelde dissimilariteitsscore op basis van het huishoudinkomen verschilt tussen bijzondere en openbare basisscholen.

Dissimilariteit

De dissimilariteitsscore geeft aan in hoeverre leerlingen met bepaalde kenmerken, in dit geval het huishoudinkomen, ongelijk over scholen zijn verdeeld. Hoe hoger de score, hoe minder gemengd de scholen zijn en hoe sterker de segregatie.

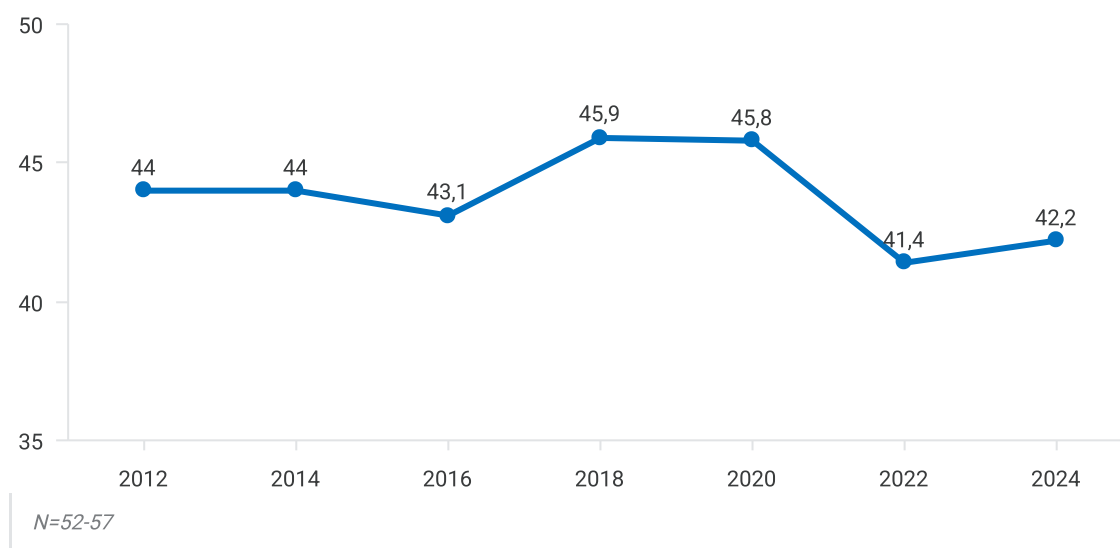
De score is geen percentage. De score moet vooral worden gebruikt om te kijken of segregatie binnen hetzelfde kenmerk in de loop van de tijd toe- of afneemt. Daarnaast zijn de scores voor opleidingsniveau, huishoudinkomen en migratieachtergrond niet rechtstreeks met elkaar te vergelijken. Een hogere score voor huishoudinkomen betekent daarom niet automatisch dat de segregatie naar opleidingsniveau groter is dan de segregatie naar opleidingsniveau of migratieachtergrond. In dit rapport gebruiken we de scores daarom vooral om ontwikkelingen binnen hetzelfde kenmerk door de tijd heen te volgen.

⁷ In dit onderzoek kijken we naar het gestandaardiseerd huishoudinkomen. Het besteedbaar inkomen is het bruto-inkomen minus verschillende premies, belastingen en inkomensoverdrachten. Wat er overblijft na deze aftrekkingen, is het inkomen dat vrij besteed kan worden in het huishouden. Dit inkomen wordt aangepast voor verschillen in de grootte en samenstelling van het huishouden. Zo worden alle inkomens herleid tot het inkomen van een eenpersoonshuishouden. Op deze manier kunnen we de welvaartsniveaus van huishoudens goed vergelijken. Dit noemen we het gestandaardiseerd huishoudinkomen. De inkomensgrenzen veranderen elk jaar. Daarom hebben we gekozen voor de termen lage, midden en hoge inkomens. Meer informatie is te vinden in bijlage 1.

5.1 Basisonderwijs

De gemiddelde dissimilariteitsscore op basis van het huishoudinkomen blijft voor alle basisscholen redelijk stabiel over de jaren, met een tijdelijke stijging naar circa 46 in 2018 en 2020 en een daling in 2022 (zie figuur 9). Er is daarmee geen sprake van een duidelijke stijgende of dalende trend over de gehele periode.

Figuur 9: Gemiddelde dissimilariteitsscore naar huishoudinkomen over alle basisscholen van 2012-2024

Wanneer we kijken naar het aandeel basisscholen met een hoge dissimilariteitsscore op basis van huishoudinkomen, zien we eveneens geen eenduidige trend (zie tabel 6). Het aandeel ligt in 2012 op 32% en blijft in de jaren daarna schommelen. In 2024 komt het aandeel uit op 32%, vergelijkbaar met 2012. In tegenstelling tot dissimilariteit naar opleidingsniveau, waar een duidelijkere trend zichtbaar is, blijft de segregatie naar huishoudinkomen in het primair onderwijs daarmee over de tijd relatief stabiel met enige fluctuatie. Tegelijkertijd betekent het aandeel van rond de 30% wel dat een substantieel deel van de basisscholen in de gemeente Groningen een relatief eenzijdige leerlingenpopulatie heeft wat betreft inkomensachtergrond.

Tabel 6: Aandeel basisscholen met hoge dissimilariteit naar huishoudinkomen van 2012-2024

Jaar	Aandeel PO scholen met hoge dissimilariteit	Aantal PO scholen
2012	32%	57
2014	30%	53
2016	33%	52
2018	38%	52
2020	40%	52
2022	29%	55
2024	32%	56

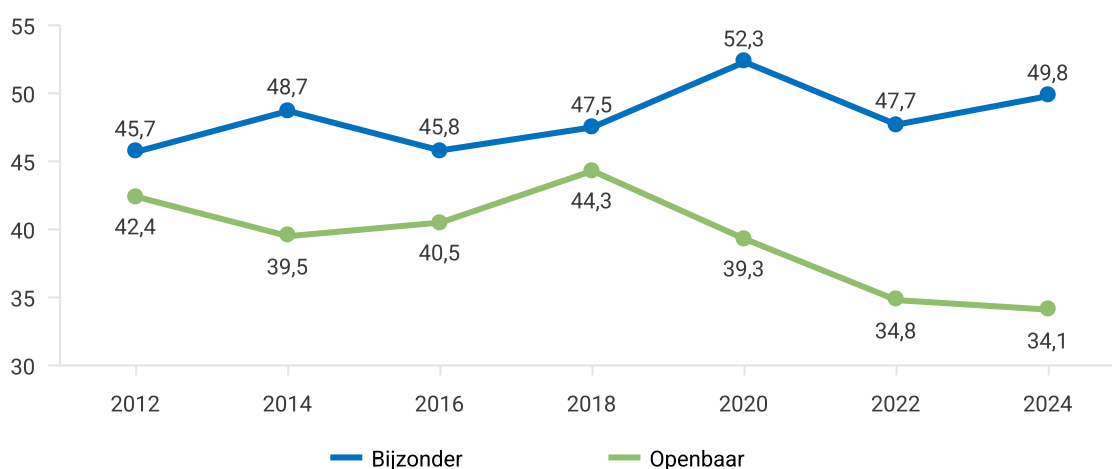
Denominatie

Bij de dissimilariteit op basis van het huishoudinkomen zien we deels een andere ontwikkeling tussen het openbaar en bijzonder onderwijs dan bij de dissimilariteit op basis van het opleidingsniveau van ouders. Voor het openbaar onderwijs zien we dat de gemiddelde dissimilariteitsscore in de loop der jaren afneemt, wat

betekent dat openbare basisscholen over tijd gemengder zijn geworden naar huishoudinkomen (zie figuur 10).

Voor het bijzonder onderwijs blijft de dissimilariteitscore daarentegen relatief hoog en schommelt deze door de jaren heen, zonder duidelijke trend. In de meeste jaren ligt de score hoger dan in het openbaar onderwijs. Dit betekent dat segregatie naar huishoudinkomen sterker aanwezig blijft in het bijzonder onderwijs. Het verschil tussen beide onderwijssoorten is in de loop der tijd zelfs toegenomen. De dissimilariteitscore laat echter alleen zien dat leerlingen met verschillende inkomensachtergronden ongelijk over scholen zijn verdeeld. Op basis van deze score alleen is niet vast te stellen of deze segregatie vooral wordt veroorzaakt door een concentratie van leerlingen uit huishoudens met een hoog inkomen, een laag inkomen, of beide.

Figuur 10: Gemiddelde dissimilariteitscore naar huishoudinkomen over alle basisscholen in het bijzonder en openbaar basisonderwijs van 2012-2024

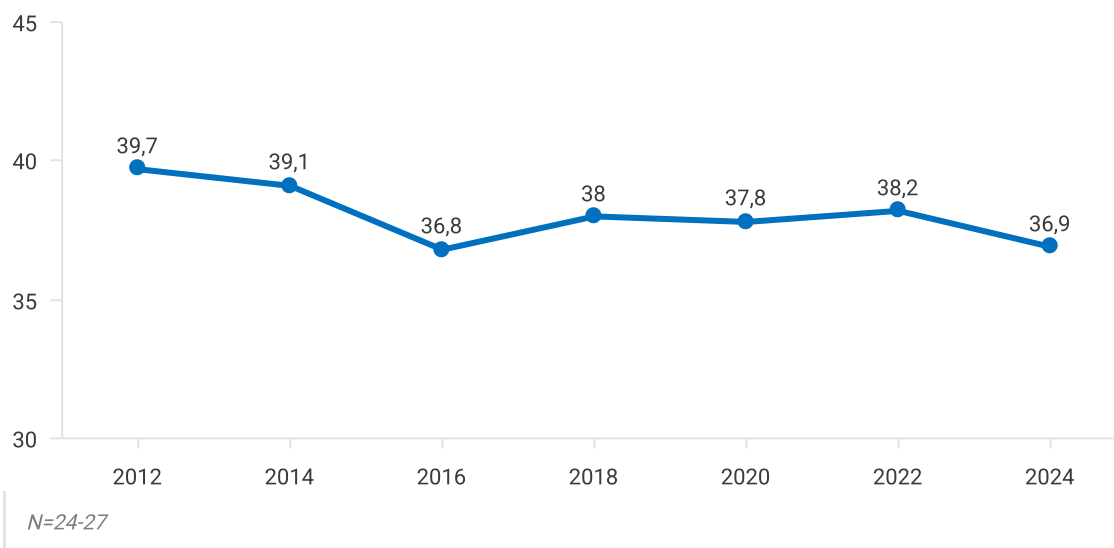

N=52-57

5.2 Voortgezet onderwijs

De dissimilariteitsscore naar gestandaardiseerd huishoudinkomen in het voortgezet onderwijs lijkt over de tijd licht te dalen, zoals te zien is in figuur 11. Dit betekent dat leerlingen met verschillende inkomensachtergronden elkaar in het voortgezet onderwijs steeds vaker ontmoeten.

Figuur 11: Gemiddelde dissimilariteitsscore naar huishoudinkomen over alle voortgezet onderwijsscholen van 2012-2024

Wanneer we kijken naar het aandeel scholen met een hoge dissimilariteitsscore in het voortgezet onderwijs op basis van huishoudinkomen, zien we een licht fluctuerend maar overwegend stabiel beeld (zie tabel 7). Tegelijkertijd betekent het aandeel van ongeveer een kwart van de scholen dat een substantieel deel van de scholen een relatief eenzijdige leerlingenpopulatie kent naar inkomensachtergrond.

Tabel 7: Aandeel voortgezet onderwijsscholen met hoge dissimilariteit naar huishoudinkomen van 2012-2024

jaar	Bijzonder	Openbaar
2012	36,3	32,0
2014	40,7	36,8
2016	43,7	36,7
2018	47,7	38,6
2020	48,0	37,5
2022	50,6	37,2
2024	49,3	39,7

6 Dissimilariteit naar migratieachtergrond

In dit hoofdstuk kijken we naar dissimilariteit op basis van de migratieachtergrond van de leerling. Hierbij houden we de CBS-indeling voor de migratieachtergrond aan: Nederlands, Europees (exclusief Nederland) en niet-Europees (zie voor meer informatie over migratieachtergrond bijlage 1). Daarnaast brengen we in kaart of de gemiddelde dissimilariteitsscore op basis van de achtergrond van de leerling verschilt tussen bijzondere en openbare basisscholen.

Dissimilariteit

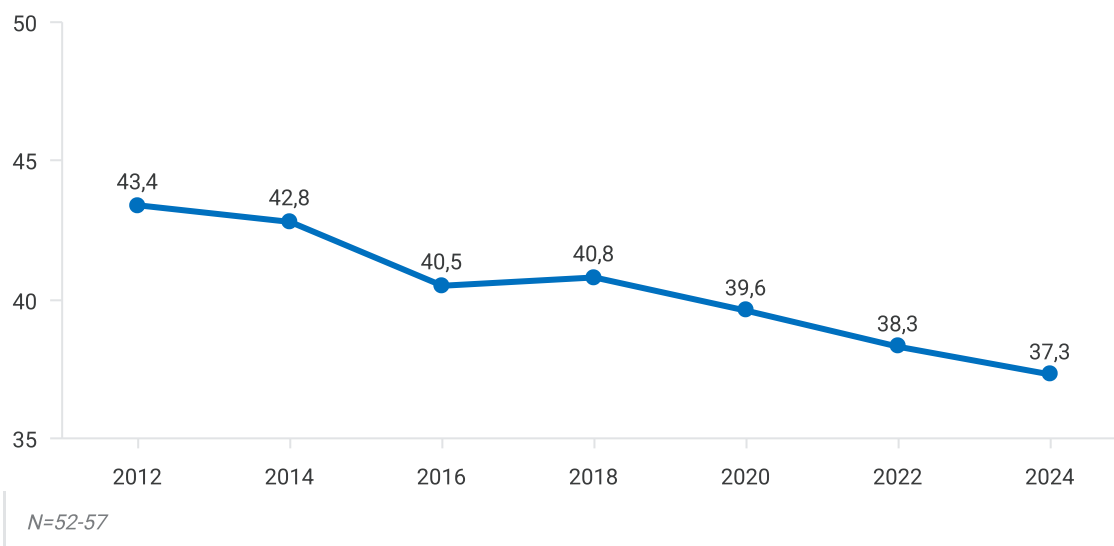
De dissimilariteitsscore geeft aan in hoeverre leerlingen met bepaalde kenmerken, in dit geval migratieachtergrond, ongelijk over scholen zijn verdeeld. Hoe hoger de score, hoe minder gemengd de scholen zijn en hoe sterker de segregatie.

De score is geen percentage. De score moet vooral worden gebruikt om te kijken of segregatie binnen hetzelfde kenmerk in de loop van de tijd toe- of afneemt. Daarnaast zijn de scores voor opleidingsniveau, huishoudinkomen en migratieachtergrond niet rechtstreeks met elkaar te vergelijken. Een hogere score voor migratieachtergrond betekent daarom niet automatisch dat de segregatie naar migratieachtergrond groter is dan de segregatie naar huishoudinkomen of opleidingsniveau. In dit rapport gebruiken we de scores daarom vooral om ontwikkelingen binnen hetzelfde kenmerk door de tijd heen te volgen.

6.1 Basisonderwijs

De gemiddelde dissimilariteitsscore over alle basisscholen neemt af sinds 2012, zie figuur 12. Dit houdt in dat kinderen met verschillende migratieachtergronden steeds evenrediger over basisscholen zijn verdeeld. Deze trend zet zich door in 2024.

Figuur 12: Gemiddelde dissimilariteitsscore naar migratieachtergrond over alle basisscholen van 2012-2024

Wanneer we kijken naar het aandeel basisscholen met een hoge dissimilariteitsscore op basis van migratieachtergrond, zien we een overwegend dalende trend (zie tabel 8). Het aandeel ligt in 2012 op 12%, stijgt kort naar 15% in 2014 en 2016, en neemt daarna af tot 9% in 2022. In 2024 is sprake van een lichte stijging naar 11%.

Ondanks deze kleine schommelingen is het aandeel scholen met een hoge dissimilariteit in de meest recente jaren lager dan aan het begin van de onderzoeksperiode. Dit wijst erop dat het aantal basisscholen met een sterk gesegregeerde leerlingenpopulatie naar migratieachtergrond licht is afgenomen. Oftewel, leerlingen met verschillende migratieachtergronden zijn in toenemende mate meer gemengd over scholen verdeeld.

Tabel 8: Aandeel basisscholen met hoge dissimilariteit naar migratieachtergrond van 2012-2024

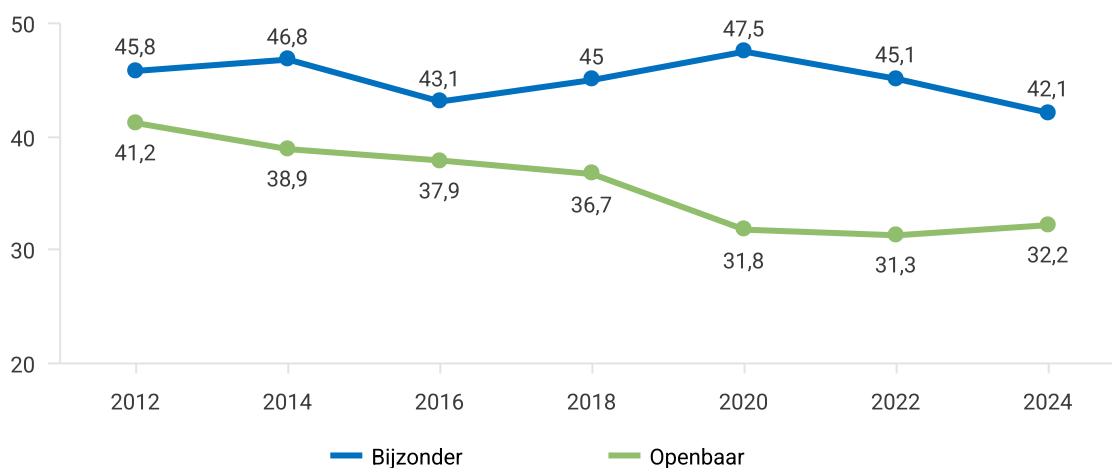
Jaar	Aandeel PO scholen met hoge dissimilariteit	Aantal PO scholen
2012	12%	57
2014	15%	53
2016	15%	52
2018	13%	52
2020	10%	52
2022	9%	55
2024	11%	56

Denominatie

Voor de dissimilariteit naar migratieachtergrond zien we eveneens duidelijke verschillen tussen openbaar en bijzonder onderwijs (zie figuur 13). In alle jaren ligt de dissimilariteitsscore in het bijzonder onderwijs hoger dan in het openbaar onderwijs.

In het openbaar onderwijs is sprake van een duidelijke dalende trend, van 41,2 in 2012 naar 32,2 in 2024. Dit betekent dat openbare basisscholen in toenemende mate gemengder zijn geworden naar migratieachtergrond. In het bijzonder onderwijs is ook een lichte daling zichtbaar, maar blijft de score op een relatief hoog niveau en schommelt deze door de jaren heen (van 45,8 in 2012 naar 42,1 in 2024). Dit betekent dat segregatie naar migratieachtergrond sterker aanwezig blijft in het bijzonder onderwijs ondanks de daling, maar ook dat het openbaar onderwijs juist duidelijk gemengder is geworden.

Figuur 13: Gemiddelde dissimilariteitsscore naar migratieachtergrond over alle basisscholen in het bijzonder en openbaar basisonderwijs van 2012-2024

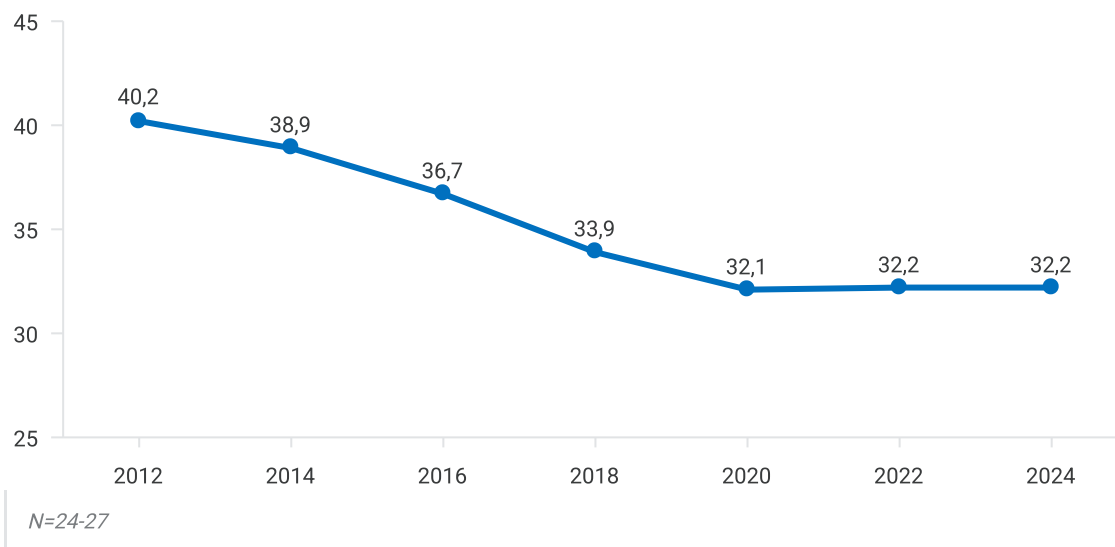

N=52-57

6.2 Voortgezet onderwijs

Ook in het voortgezet onderwijs is de gemiddelde dissimilariteitsscore over alle scholen afgenomen, zie figuur 14. Dit geeft aan dat het aandeel leerlingen met verschillende migratieachtergronden steeds meer evenredig zijn verdeeld over de scholen. In 2020 lijkt de dissimilariteitsscore gestabiliseerd, maar het niveau blijft duidelijk lager dan aan het begin van de periode. Daarmee blijft er over de jaren sprake van een vermindering van segregatie naar migratieachtergrond in het voortgezet onderwijs.

Figuur 14: Gemiddelde dissimilariteitsscore naar migratieachtergrond over alle voortgezet onderwijsscholen van 2012-2024

Vanwege het lagere aantal scholen in het voortgezet onderwijs is het niet mogelijk om de scholen in te delen in drie afzonderlijke categorieën. Daarom zijn de categorieën 'matige' en 'hoge' dissimilariteit samengevoegd (zie tabel 9).

Wanneer we kijken naar het aandeel scholen dat in deze gecombineerde categorie valt, zien we over de periode 2012–2024 een dalende trend. Het aandeel ligt in 2012 op 38% en schommelt in de daaropvolgende jaren, met een piek van 42% in 2016. Daarna zet een meer duidelijke daling in, tot 24% in 2024.

Dit betekent dat het aantal scholen met een matige tot hoge mate van segregatie naar migratieachtergrond is afgenomen, terwijl het aandeel gemengde scholen juist is toegenomen. Dit sluit aan bij de ontwikkeling in de gemiddelde dissimilariteitsscore, die eveneens een afname laat zien.

**Tabel 9: Aandeel voortgezet onderwijsscholen met matige tot hoge
dissimilariteit naar migratieachtergrond van 2012-2024**

Jaar	Aandeel VO scholen met matige/hoge dissimilariteit	Aantal VO scholen
2012	38%	24
2014	37%	27
2016	42%	26
2018	40%	25
2020	36%	25
2022	32%	25
2024	24%	25

7 Reisafstand naar de basisschool

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de reisafstand van het woonhuis naar de basisschool. Hierbij gebruiken wij tevens de term 'voorbijlopers'.

Voorbijlopers

Met voorbijlopers worden leerlingen bedoeld die niet zijn ingeschreven op één van de drie (hemelsbreed) dichtstbijzijnde basisscholen ten opzichte van hun woonadres. Met andere woorden: deze leerlingen gaan naar een basisschool die verder weg ligt dan op basis van geografische nabijheid verwacht mag worden.

Het verschijnsel voorbijlopen hangt samen met verschillende factoren, zoals voorkeuren voor bepaalde onderwijsconcepten of denominatie, en/of de sociale samenstelling van scholen. Hierdoor kan het aandeel voorbijlopers een belangrijke indicator zijn voor (keuzegedreven) segregatie in het onderwijs. Daarnaast kijken we in dit hoofdstuk naar de gemiddelde hemelsbrede afstand in meters naar de basisschool. Door naast voorbijlopers te kijken naar de reisafstand proberen we een volledig beeld neer te zetten van keuzes van ouders.

7.1 Voorbijlopers per gebiedsdeel

Wanneer we kijken naar het aandeel voorbijlopers per gebiedsdeel, zien we duidelijke verschillen tussen wijken en enige fluctuatie over de tijd (zie tabel 10). De hoogste percentages voorbijlopers vinden we in de Oude Wijken, waar het aandeel in 2018 en 2020 nog boven de 50% ligt en daarna daalt naar 41% in 2024. Dit is opvallend, aangezien er in deze wijken meerdere basisscholen zijn. Mogelijk zorgt de nabijheid van meerdere scholen ervoor dat ouders minder vaak kiezen voor één van de drie dichtstbijzijnde basisscholen, maar juist selectiever een school kiezen.

Ook in Centrum-Oud-Zuid en Ten Boer ligt het aandeel voorbijlopers relatief hoog. Voor Ten Boer is dit opvallend, aangezien het aantal basisscholen in dit gebied beperkt is. Hierdoor zijn er minder keuzemogelijkheden en zou het aandeel voorbijlopers juist lager verwacht kunnen worden. Centrum-Oud-Zuid ligt daarentegen centraal, waardoor leerlingen relatief veel keuze hebben uit verschillende scholen, zowel binnen als net buiten het gebied. Voor beide gebieden geldt dat er relatief weinig leerlingen wonen. Hierdoor kunnen kleine absolute verschillen in aantallen leerlingen leiden tot relatief grote schommelingen in de percentages voorbijlopers.

Over de tijd is in meerdere wijken een afname van het aandeel voorbijlopers zichtbaar, zoals in de Oude Wijken. In Oost zien we eveneens een daling, van 34% naar 29% in 2024. Mogelijk hangt dit samen met de opening van een integraal kindcentrum in de Oosterparkwijk in 2021, waardoor er in de daaropvolgende jaren

steeds meer kinderen naar een dichtstbijzijnde basisschool konden gaan. In andere wijken, zoals Haren en Nieuw Zuid blijft het percentage voorbijlopers stabiel over de tijd. Per saldo blijven de verschillen tussen wijken echter duidelijk bestaan.

Tabel 10. Percentage voorbijlopers per gebiedsdeel tussen 2018-2024

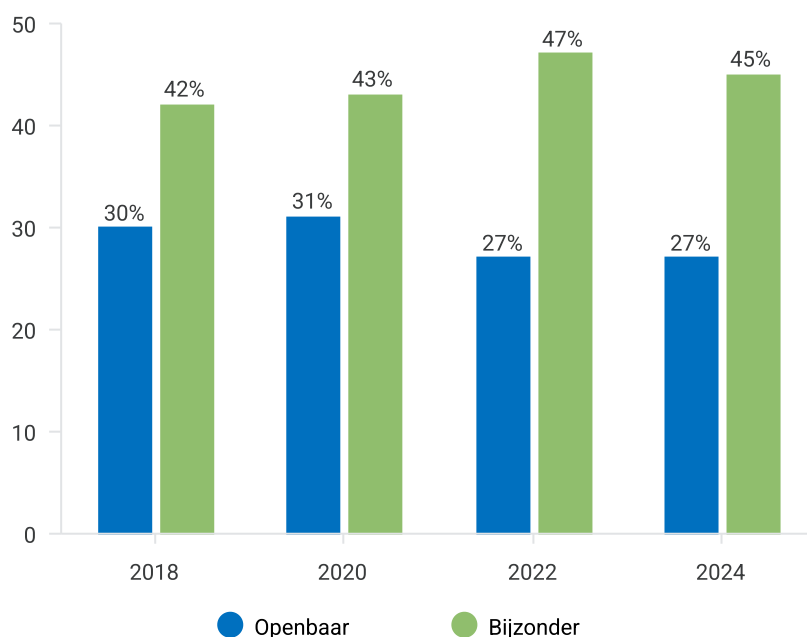
	2018	2020	2022	2024
Centrum - Oud Zuid	39%	44%	46%	43%
Haren	29%	28%	30%	30%
Nieuw Zuid	29%	29%	29%	29%
Oost	34%	36%	33%	29%
Oude Wijken	52%	53%	44%	41%
Ten Boer	36%	40%	48%	44%
West	30%	30%	33%	33%

*N Centrum-Oud Zuid = 701 – 750; N Haren = 2.077 – 1.847; N Nieuw Zuid = 1.921 – 2.026; N Oost = 3.136 – 3.202;
N Oude Wijken = 1.774 – 1.912; N Ten Boer = 553 – 662; N West = 3.218 – 3.786*

7.2 Voorbijlopers naar denominatie

Wanneer we kijken naar het aandeel voorbijlopers in het openbaar en bijzonder basisonderwijs, zien we dat dit aandeel in alle jaren duidelijk hoger ligt in het bijzonder basisonderwijs (zie figuur 15). In 2018 betreft dit 42% tegenover 30% in het openbaar basisonderwijs. Dit verschil is opgelopen in 2024 tot 45% in het bijzonder basisonderwijs, tegenover 27% in het openbaar basisonderwijs. Dit betekent dat bijna de helft van de ouders niet kiest voor een van de drie dichtstbijzijnde basisscholen, maar kiest voor een bijzondere basisschool die geografisch verder weg ligt. Daarnaast zien we dat de verschillen tussen beide onderwijssoorten in de loop der tijd groter worden.

Figuur 15: Percentage voorbijlopers in het openbaar en bijzonder basisonderwijs tussen 2018-2024

N openbaar onderwijs = 6.346 – 6.954; N bijzonder onderwijs = 7.613 – 7.794

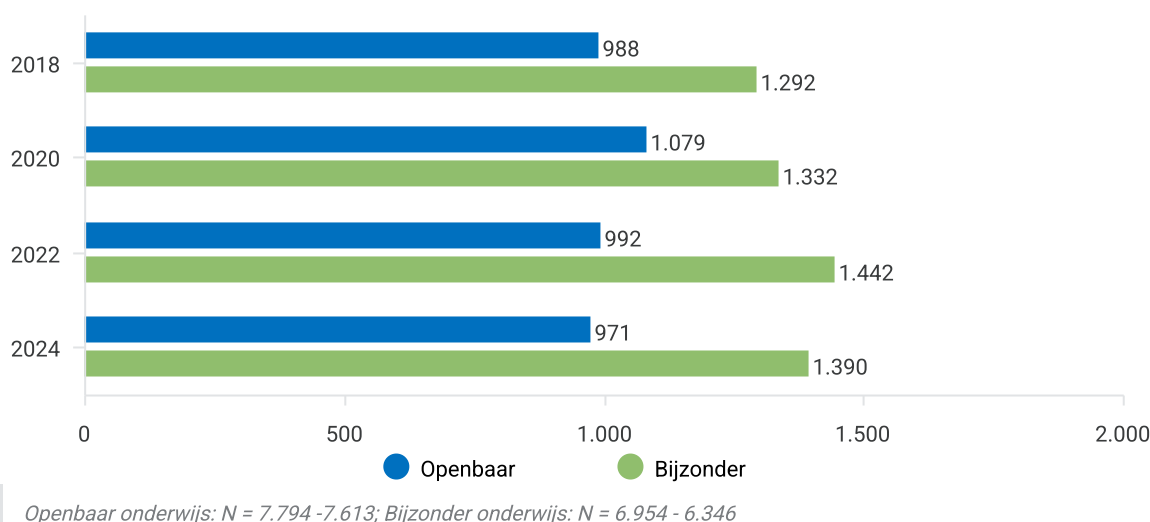
Reisafstand

Wanneer we kijken naar de gemiddelde reisafstand van woonadres naar de basisschool, zien we dat deze in het bijzonder onderwijs structureel hoger ligt dan in het openbaar onderwijs (zie figuur 16). In 2018 bedraagt de gemiddelde afstand 988 meter voor openbaar onderwijs en 1.292 meter voor bijzonder onderwijs. Dit verschil neemt zelfs toe over de jaren, met een afstand van 971 meter tegenover 1390 meter in 2024.

Dit laat zien dat leerlingen in het bijzonder onderwijs gemiddeld een grotere afstand afleggen naar school dan leerlingen in het openbaar onderwijs. In combinatie met het hogere aandeel voorbijlopers wijst dit erop dat ouders en leerlingen in het bijzonder onderwijs vaker kiezen voor een school die verder van huis ligt, ondanks dat het aantal bijzondere en openbare basisscholen in de gemeente redelijk gelijk verdeeld is (zie figuur 2).

Het lijkt erop dat de schoolkeuze voor het bijzonder onderwijs minder wordt bepaald door geografische nabijheid en sterker samenhangt met andere voorkeuren, mogelijk sociale samenstelling of het onderwijsconcept. In het openbaar onderwijs lijkt nabijheid daarentegen een grotere rol te spelen in de schoolkeuze.

Figuur 16: Gemiddelde reisafstand in meters in het openbaar en bijzonder basisonderwijs tussen 2018-2022

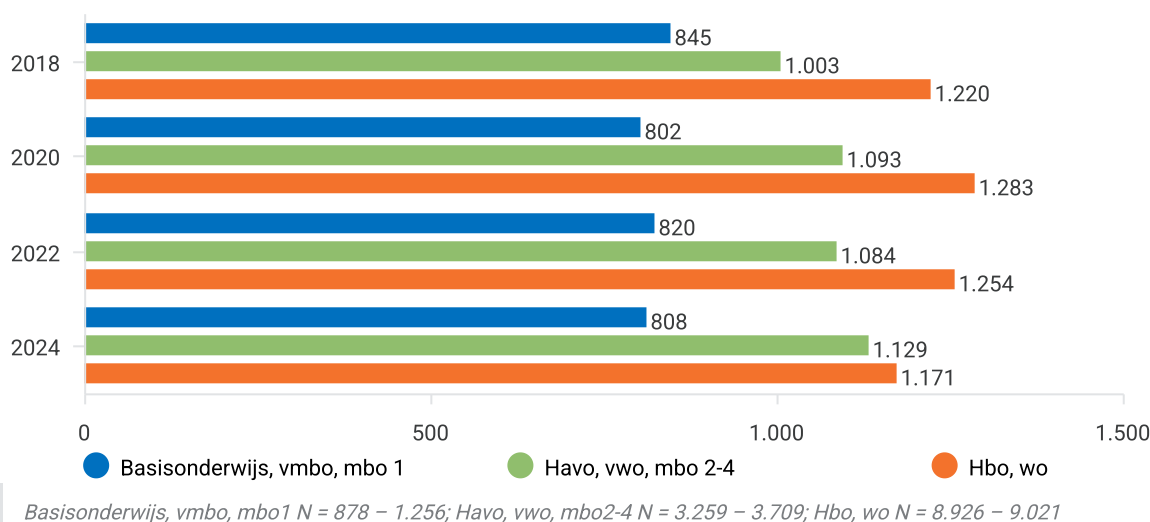
7.3 Reisafstand op basis van de opleidingsniveau ouders

In de gemiddelde reisafstand naar de basisschool uitgesplitst naar opleidingsniveau van ouders zien we een duidelijk en consistent patroon (zie figuur 17). Leerlingen met laagopgeleide ouders (basisonderwijs, vmbo, mbo1) leggen de kortste afstand af en leerlingen met hoogopgeleide ouders (hbo, wo) leggen de grootste afstand af naar de basisschool.

Dit patroon is in alle jaren zichtbaar en laat zien dat naarmate het opleidingsniveau van ouders hoger is, de gemiddelde afstand tot de gekozen basisschool toeneemt. Dit wijst erop dat ouders met een hoger opleidingsniveau vaker kiezen voor een basisschool die verder van huis ligt, terwijl ouders met een lager opleidingsniveau vaker een basisschool in de directe omgeving kiezen.

Tegelijkertijd is er een lichte trend zichtbaar waarbij ouders met een gemiddeld opleidingsniveau in de loop der tijd verder reizen naar de basisschool, terwijl de gemiddelde afstand voor hoogopgeleide ouders juist enigszins afneemt. Hierdoor wordt het verschil in reisafstand tussen middelbaar en hoogopgeleide ouders kleiner.

Figuur 17: Gemiddelde afstand van leerlingen in het basisonderwijs vanaf het huisadres tot aan de basisschool op basis van het opleidingsniveau van de ouders in meters tussen 2018-2024

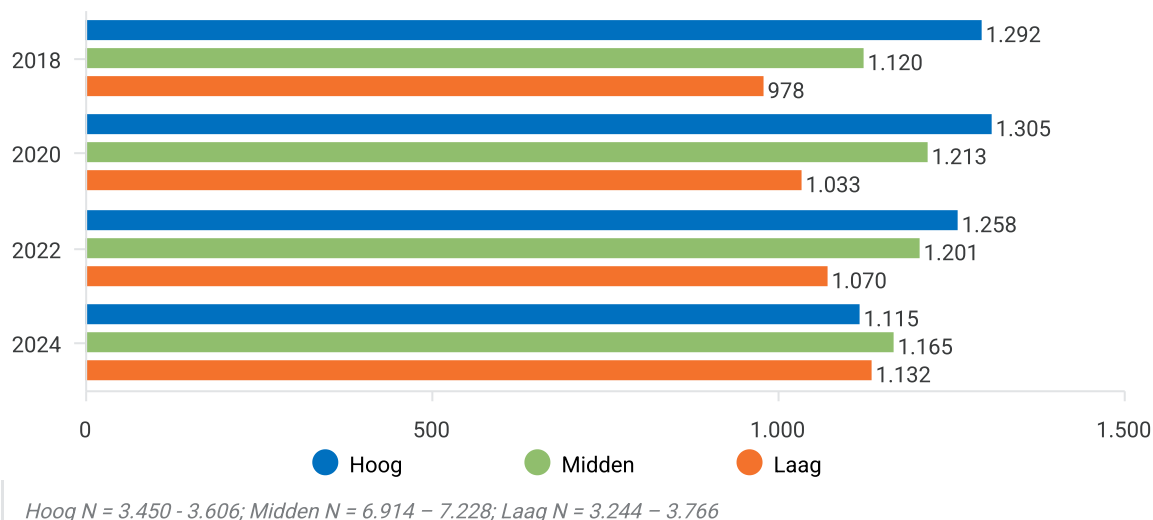

7.4 Reisafstand op basis van huishoudinkomen

Wanneer we kijken naar de gemiddelde reisafstand naar de basisschool uitgesplitst naar gestandaardiseerd huishoudinkomen, zien we een minder eenduidig patroon dan bij opleidingsniveau van ouders (zie figuur 18). In de eerste jaren (2018–2022) is er nog sprake van een duidelijk verschil: leerlingen uit huishoudens met een hoog inkomen leggen de grootste afstand af, gevolgd door middeninkomens en vervolgens lage inkomens, die de kortste afstand afleggen.

Dit verandert in 2024. De gemiddelde reisafstand voor leerlingen uit lage inkomens stijgt relatief sterk, terwijl de afstand voor hoge inkomens juist afneemt. Hierdoor zijn de verschillen tussen inkomensgroepen in 2024 grotendeels verdwenen en liggen de afstanden dicht bij elkaar. Dit wijst er mogelijk op dat de keuze voor een basisschool steeds minder afhankelijk is van het huishoudinkomen, in tegenstelling tot opleidingsniveau.

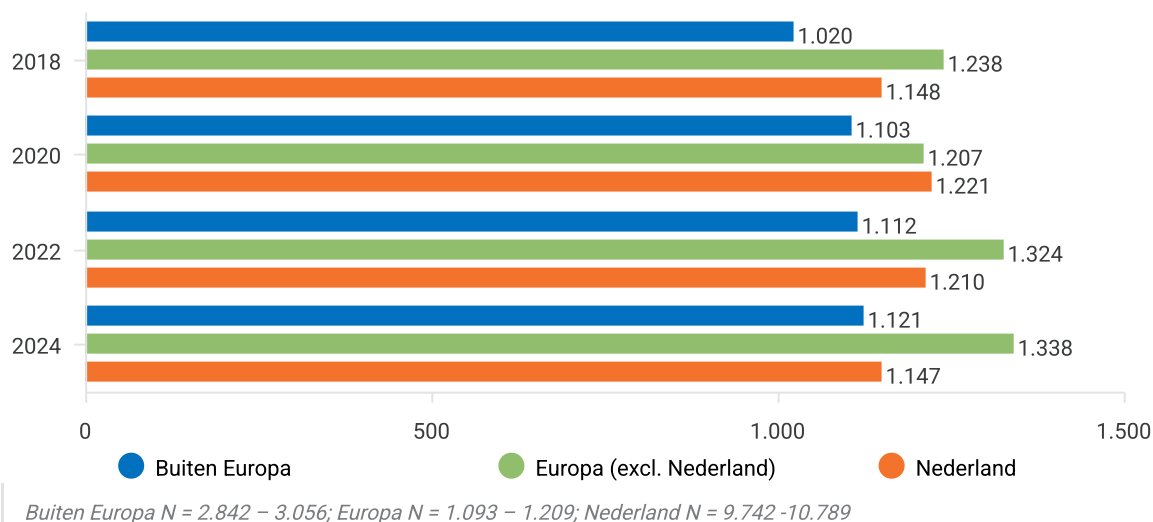
Figuur 18: Gemiddelde afstand van leerlingen in het basisonderwijs vanaf het huisadres tot aan de basisschool op basis van het huishoudinkomen in meters tussen 2018-2024

7.5 Reisafstand op basis van migratieachtergrond

Figuur 19 laat zien dat leerlingen met een Europese achtergrond het verst naar de basisschool reizen, wat mogelijk wijst op een specifieke schoolkeuze, zoals een internationale basisschool. Kinderen geboren buiten Europa reizen het minst ver naar de basisschool, al zien we dat deze afstand over de jaren groter wordt. In 2024 is dit bijna gelijk aan de reisafstand die leerlingen geboren in Nederland afleggen, waarvan de reisafstand is afgenomen sinds 2020.

Figuur 19: Gemiddelde afstand van leerlingen in het basisonderwijs vanaf het huisadres tot aan de basisschool op basis van migratieachtergrond in meters tussen 2018-2024

8 Reisafstand naar het voortgezet onderwijs

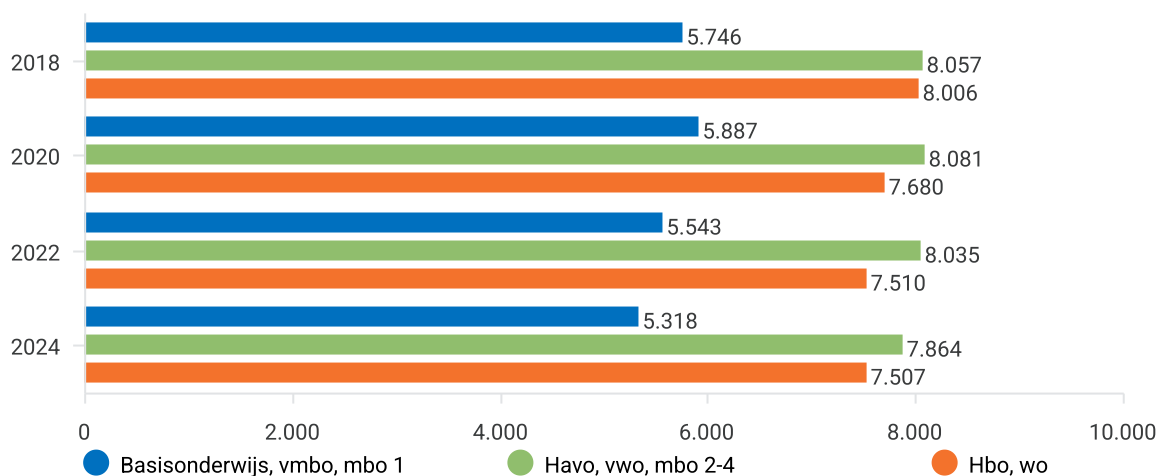
In dit hoofdstuk kijken we naar de gemiddelde reisafstand in meters naar het voortgezet onderwijs.

8.1 Reisafstand op basis van het opleidingsniveau ouders

Wanneer we kijken naar de gemiddelde reisafstand naar het voortgezet onderwijs uitgesplitst naar opleidingsniveau van ouders, wonen leerlingen met ouders die hoog of middelbaar opgeleid zijn gemiddeld even ver van hun middelbare school. Hoewel het verschil in afstand tussen deze twee groepen iets is toegenomen sinds 2020, lijkt dit niet duidelijk door te zetten in 2024.

Leerlingen met laagopgeleide ouders daarentegen wonen gemiddeld veel dichterbij, op ongeveer 5,5 kilometer afstand. Deze afstand neemt over de jaren zelfs licht af. De resultaten suggereren dat met name leerlingen met middelbaar en hoogopgeleide ouders vaker actief kiezen voor een specifieke school in het voortgezet onderwijs, ook als deze verder van huis ligt.

Figuur 20: Gemiddelde afstand van leerlingen in het voortgezet onderwijs vanaf het huisadres tot aan de school op basis van het opleidingsniveau van de ouders in meters tussen 2018-2024

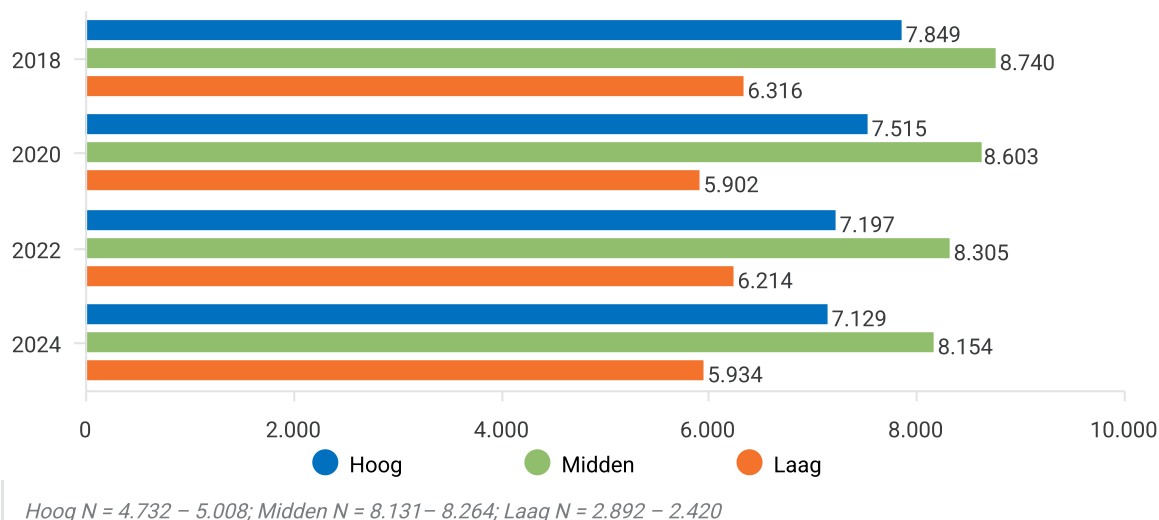
Basisonderwijs, vmbo, mbo1 N = 953 – 1.142; Havo, vwo, mbo2-4 N = 3.366 – 3.693; Hbo, wo N = 9.303 – 10.381

8.2 Reisafstand op basis van het huishoudinkomen

Als we kijken naar het huishoudinkomen van de leerlingen, dan zien we duidelijke verschillen tussen de reisafstanden van de inkomensgroepen (figuur 21). Opvallend is dat de leerlingen met gemiddelde huishoudinkomens op de grootste afstand tot een voortgezet onderwijsschool wonen. Bij het basisonderwijs zijn dit juist leerlingen met hoge huishoudinkomens.

Wanneer we kijken naar de ontwikkeling tussen 2018 en 2024 zien we dat de gemiddelde reisafstand voor zowel middelbare als hoge inkomens licht afneemt. Deze daling is ook zichtbaar in het basisonderwijs. Dit kan erop wijzen dat huishoudinkomen in de loop der tijd minder invloed heeft gekregen in de schoolkeuze van leerlingen, net als we zagen bij de dissimilariteitsscore.

Figuur 21: Gemiddelde afstand van leerlingen in het voortgezet onderwijs vanaf het huisadres tot aan de school op basis van het huishoudeninkomen in meters tussen 2018-2024

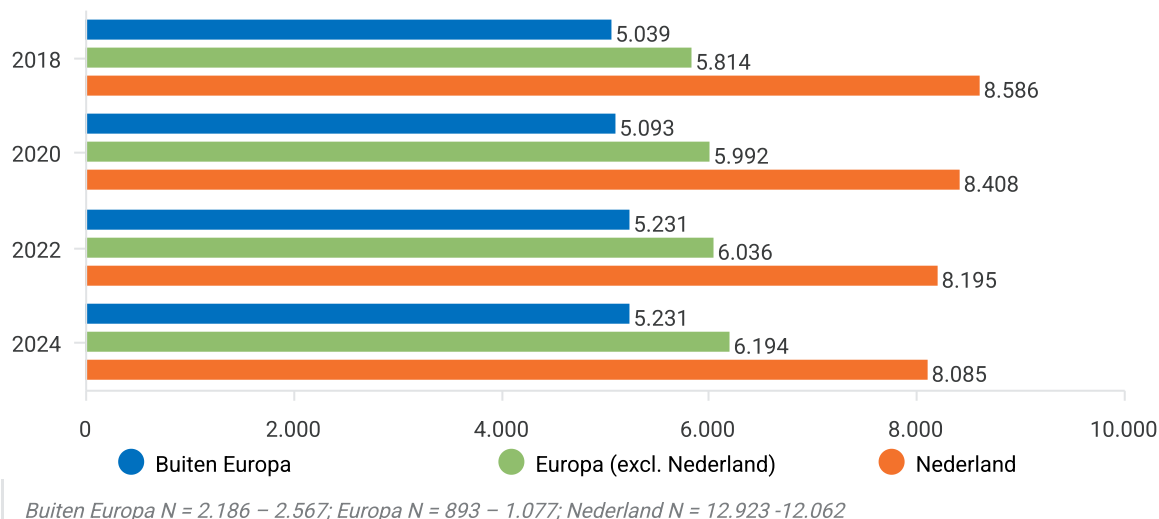

8.3 Reisafstand op basis van migratieachtergrond

De relatie tussen migratieachtergrond en reisafstand tot school laat in het voortgezet onderwijs een ander patroon zien dan in het basisonderwijs (zie figuur 22). In het voortgezet onderwijs reizen leerlingen met een Nederlandse achtergrond in alle jaren duidelijk verder naar hun school dan leerlingen met een migratieachtergrond. Dit is opvallend, aangezien we in het basisonderwijs juist zien dat leerlingen met een Europese migratieachtergrond gemiddeld verder reizen dan leerlingen met een Nederlandse achtergrond.

De verschillen tussen de groepen nemen in de loop der tijd licht af. De gemiddelde reisafstand van leerlingen met een migratieachtergrond neemt enigszins toe, terwijl de afstand voor leerlingen met een Nederlandse achtergrond juist licht afneemt. Dit kan erop wijzen dat migratieachtergrond in het voortgezet onderwijs steeds minder samenhangt met de schoolkeuze. Op basis van de huidige analyse is echter niet vast te stellen welke factoren verantwoordelijk zijn voor deze ontwikkeling.

Figuur 22: Gemiddelde afstand van leerlingen in het voortgezet onderwijs vanaf het huisadres tot aan de school op basis van de migratieachtergrond van de leerling in meters tussen 2018-2024

9 Conclusie

Diversiteit leerlingenpopulatie

Het absolute aantal leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs in de gemeente Groningen vertoont sinds 2016 een dalende trend, die in 2024 doorzet. Als we kijken naar het opleidingsniveau van de ouders van de leerlingen, zien we een stijgende trend: steeds meer ouders zijn hoger opgeleid en steeds minder ouders middelbaar of lager opgeleid. Het huishoudinkomen van de leerlingenpopulatie laat een minder sterk stijgende trend zien, met name bij ouders van kinderen in het basisonderwijs: steeds meer ouders hebben een hoger huishoudinkomen. Wat betreft de migratieachtergrond van de leerlingenpopulatie zien we met name een stijging in het percentage leerlingen met een Europese en niet-Europese achtergrond. Dit gaat samen met een daling van het percentage leerlingen met een Nederlandse achtergrond.

Segregatie in het onderwijs

De dissimilariteit in het onderwijs naar opleidingsniveau, gestandaardiseerd huishoudinkomen en migratieachtergrond laat zien dat de ontwikkeling van onderwijssegregatie in de gemeente Groningen sterk verschilt per kenmerk.

Segregatie naar opleidingsniveau van de ouders

In het basisonderwijs is er sprake van een duidelijke toename van segregatie op basis van het opleidingsniveau van de ouders van de leerlingen. Zowel de gemiddelde dissimilariteitsscore als het aandeel scholen met een hoge dissimilariteit nemen gemiddeld toe over de jaren. Deze ontwikkeling is vooral zichtbaar in het bijzonder onderwijs, waar scholen in de loop der tijd minder gemengd zijn geworden. Dit kan zich uiten in basisscholen waarbij de ouders van de leerlingen overwegend hoogopgeleid zijn, of overwegend laag opgeleid. Met andere woorden: kinderen van ouders met verschillende opleidingsniveaus komen elkaar steeds minder vaak tegen op bijzondere scholen.

In het voortgezet onderwijs laat de dissimilariteitsscore een ander beeld zien. Na een duidelijke afname tussen 2012 en 2016 stabiliseert de score rond een lager niveau dan in 2012. Dit betekent dat leerlingen met verschillende opleidingsachtergronden elkaar in het voortgezet onderwijs gemiddeld vaker ontmoeten dan voorheen. Wanneer we kijken naar het aandeel scholen met een hoge dissimilariteitsscore, ontstaat een minder stabiel beeld. Dit aandeel neemt eerst af en stijgt daarna weer, waardoor het in recente jaren opnieuw op een relatief hoog niveau ligt. Dit wijst erop dat, ondanks de lagere gemiddelde dissimilariteit, nog steeds een groot deel van de voortgezet onderwijs scholen een gesegregerde samenstelling heeft.

Segregatie naar huishoudinkomen

Voor het gestandaardiseerd huishoudinkomen is het beeld qua segregatie stabiel. In zowel het primair als voortgezet onderwijs schommelen de dissimilariteitsscores en het aandeel scholen met een hoge dissimilariteit zonder duidelijke structurele stijging of daling. Wel blijft, net als bij opleidingsniveau, het verschil tussen openbaar en bijzonder onderwijs zichtbaar: bijzonder onderwijs kent structureel hogere niveaus van segregatie, terwijl het openbaar onderwijs juist gemengder is geworden. Desondanks ligt het aandeel scholen met een hoge dissimilariteitsscore in 2024 rond de 32% voor het basisonderwijs en rond de 24% voor het voortgezet onderwijs, wat aangeeft dat een derde tot een vierde van de scholen een relatief eenzijdige leerlingenpopulatie hebben naar huishoudinkomen.

Segregatie naar migratieachtergrond

Voor migratieachtergrond zien we een consistent andere ontwikkeling. In zowel het basis als het voortgezet onderwijs is sprake van een duidelijke afname van dissimilariteit. Dit betekent dat leerlingen met verschillende migratieachtergronden elkaar in toenemende mate ontmoeten en dat scholen gemiddeld gemengder zijn geworden. Ook het aandeel scholen met matig tot hoge dissimilariteit neemt af, vooral in het voortgezet onderwijs. Tegelijkertijd blijft het bijzonder onderwijs ook op dit kenmerk minder gemengd dan het openbaar onderwijs en houdt het bijzonder onderwijs structureel hogere segregatieniveaus dan het openbaar onderwijs.

Bij verschillende indicatoren is rond 2022 een tijdelijke afname of stagnatie zichtbaar. In de meest recente jaren zetten deze ontwikkelingen echter niet door en stijgen de segregatieniveaus opnieuw. Op basis van de huidige gegevens is het daarom nog te vroeg om te spreken van een structurele trendverandering. Over de gehele onderzoeksperiode blijft het beeld dat segregatie, met name naar opleidingsniveau van ouders, eerder toeneemt dan afneemt.

Reisafstand naar school

Het aandeel voorbijlopers verschilt duidelijk tussen wijken en is het hoogst in onder meer de Oude Wijken, Centrum/Oud-Zuid en Ten Boer, terwijl het in wijken als Haren en Nieuw-Zuid lager en stabiel is. Deze verschillen hangen deels samen met het aanbod van scholen en keuzemogelijkheden. Daarnaast ligt het aandeel voorbijlopers structureel hoger in het bijzonder basisonderwijs dan in het openbaar onderwijs, wat aangeeft dat ouders verder willen reizen voor het bijzonder onderwijs. Vooral het opleidingsniveau van ouders hangt hiermee samen: leerlingen van hoger opgeleide ouders reizen gemiddeld verder naar school, terwijl leerlingen van lager opgeleide ouders vaker dichtbij huis blijven. Voor huishoudinkomen en migratieachtergrond is deze relatie minder eenduidig en lijken de verschillen over de tijd af te nemen.

In het voortgezet onderwijs zijn vergelijkbare patronen zichtbaar, maar deze zijn minder uitgesproken. Ook hier reizen leerlingen van middelbaar en hogeropgeleide ouders verder dan leerlingen van laagopgeleide ouders. Verschillen naar huishoudinkomen en migratieachtergrond zijn minder consistent en lijken in de tijd af te nemen.

In schooljaar 2024/2025 is in de gemeente Groningen een nieuwe centrale aanmeldprocedure voor het basisonderwijs ingevoerd. Binnen deze procedure krijgen kinderen voorrang op de drie dichtstbijzijnde basisscholen ten opzichte van hun woonadres. Daarmee beoogt de gemeente gelijke kansen bij schoolplaatsing te bevorderen en een sterke concentratie van aanmeldingen op specifieke scholen te voorkomen. Het is nog te vroeg om vast te stellen of deze procedure invloed heeft op schoolkeuze, reisafstanden, het aandeel voorbijlopers en de mate van onderwijssegregatie. De komende monitorjaren zullen moeten uitwijzen of de nieuwe aanmeldprocedure leidt tot een andere verdeling van leerlingen over scholen.

Overkoepelend beeld in de gemeente Groningen

Samenvattend ontstaat een gedifferentieerd beeld van segregatie in het onderwijs, waarbij tegengestelde ontwikkelingen zichtbaar zijn per kenmerk: waar leerlingen naar migratieachtergrond elkaar juist vaker ontmoeten, nemen de verschillen naar het opleidingsniveau van de ouders toe.

De resultaten suggereren dat onderwijssegregatie in de gemeente Groningen niet alleen wordt gestuurd door waar ouders wonen, maar in toenemende mate door het keuzegedrag van ouders. Met name hoger opgeleide ouders lijken actiever te kiezen voor specifieke scholen, ook buiten de directe woonomgeving, en zijn bereid hiervoor verder te reizen. Dit leidt tot sterkere concentraties van vergelijkbare groepen op scholen, vooral in het bijzonder basisonderwijs. Tegelijkertijd laten de afnemende verschillen naar migratieachtergrond en de stabiele patronen naar inkomen zien dat niet alle vormen van segregatie zich in dezelfde richting ontwikkelen.

Hiermee lijkt er sprake te zijn van een verschuiving van ruimtelijk bepaalde segregatie (waar de woonlocatie van ouders leidend is) naar sociaal-cultureel bepaalde segregatie (waar meer voorkeuren, verwachtingen en schoolkeuzes van ouders een grotere rol spelen). Dit maakt segregatie minder zichtbaar en potentieel hardnekkiger, omdat deze voortkomt uit individuele keuzes die zich opstapelen tot structurele verschillen tussen scholen.

Relatie met landelijke en stedelijke ontwikkelingen

De resultaten voor de gemeente Groningen sluiten op hoofdlijnen aan bij het landelijke beeld, maar laten tegelijkertijd ook eigen accenten zien. Net als landelijk is er sprake van een relatief stabiel beeld van segregatie naar inkomen en een afname van segregatie naar migratieachtergrond. Dit komt overeen met bevindingen uit zowel de landelijke monitor (Muskens et al., 2025) als de stedelijke monitoren van Amsterdam en Rotterdam, waar eveneens een vermindering van segregatie naar migratieachtergrond zichtbaar is.

Op het gebied van opleidingsniveau van ouders wijken de resultaten in Groningen deels af en sluiten ze deels aan bij de ontwikkelingen in de grote steden. Waar de landelijke monitor vooral een stabiel beeld laat zien, is in Groningen, net als in Amsterdam en Rotterdam, zichtbaar dat het aandeel hoogopgeleide ouders toeneemt en dat dit gepaard gaat met toenemende verschillen tussen scholen. In de grote steden uit zich dit in een duidelijke clustering van leerlingen met hoogopgeleide ouders op specifieke scholen. In Groningen is deze ontwikkeling minder uitgesproken, maar wel zichtbaar in de toename van dissimilariteit naar opleidingsniveau, met name in het bijzonder basisonderwijs.

Daarnaast bevestigen de analyses van reisafstand en voorbijlopers het beeld dat schoolkeuze een steeds belangrijkere rol speelt in het ontstaan en in stand houden van segregatie. Net als in Amsterdam en Rotterdam laten de resultaten zien dat met name hoger opgeleide ouders vaker kiezen voor een school buiten de directe woonomgeving. Daarmee lijkt ook in Groningen sprake van een verschuiving van segregatie die vooral samenhangt met woonpatronen naar segregatie die sterker wordt beïnvloed door voorkeuren en keuzegedrag van ouders. Tegelijkertijd blijft de schaal en intensiteit van deze processen in Groningen beperkter dan in andere grote steden, zoals Amsterdam en Rotterdam. Dit past bij het landelijke beeld dat segregatie het sterkst is in (zeer) stedelijke gebieden. Desondanks laten de resultaten zien dat ook in de gemeente Groningen vergelijkbare mechanismen optreden, zij het (nog) in minder extreme vorm.

De resultaten laten zien dat onderwijssegregatie in de gemeente Groningen niet uitsluitend samenhangt met woonpatronen, maar, in lijn met recente literatuur, in toenemende mate ook met het schoolkeuzegedrag van ouders. Met name bij leerlingen van hoger opgeleide ouders zijn aanwijzingen zichtbaar dat voorkeuren voor specifieke scholen een belangrijke rol spelen in de verdeling van leerlingen over scholen. Daarmee lijken keuzegedreven verschillen en voorkeuren een steeds grotere bijdrage te leveren aan verschillen tussen scholen en aan de ontwikkeling van kansenongelijkheid.

Literatuurlijst

- Andrews, R., et al. (2017). Location matters: Historical racial segregation and intergenerational mobility. *Economics Letters*, 158, 67-72.
- Bakker, J., Denessen, E., Peters, D., & Walraven, G. (2011). *International perspectives on countering school segregation*. Antwerp/Apeldoorn: Garant
- Bolt, G., et al. (2002). Ethnic Segregation in the Netherlands: New Patterns, New Policies? *Journal of Economic and Human Geography*, 93, 214-220.
- Boterman, W. R. (2019). The role of geography in school segregation in the free parental choice context of dutch cities. *Urban Studies*, 56(15), 3074–3094.
- Boterman, W. R. (2021). Socio‐spatial strategies of school selection in a free parental choice context. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 46(4), 882–899.
- Bovens, M., et al. (2014). *Gescheiden werelden? Een verkenning van sociaal-culturele tegenstellingen in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau en het Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid Den Haag.
- Braveman, P.A., et al. (2005). Socioeconomic status in health research: one size does not fit all. *JAMA*, 294, 2879–2888.
- Burgess, S., Greaves, E., Vignoles, A., & Wilson, D. (2015). What parents want: School preferences and school choice. *The Economic Journal*, 125(587), 1262–1289.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022). *Integratie en Samenleven*. Den Haag: CBS.
- Cooper, K., Stewart, K. (2021). Does Household Income Affect children's Outcomes? A Systematic Review of the Evidence. *Child Indicators Research*, 14, 981–1005.
- Driessen, G., Sleegers, P., & Smit, F. (2008). The transition from primary to secondary education: Meritocracy and ethnicity. *European Sociological Review*, 24(4), 527-542.
- Forster, A. G., & Van de Werfhorst, H. G. (2020). Navigating institutions: Parents' knowledge of the educational system and students' success in education. *European Sociological Review*, 36(1), 48–64.
- Karsten, S., Felix, C., Ledoux, G., Meijnen, W., Roeleveld, J., & Van Schooten, E. (2006). Choosing segregation or integration? The extent and effects of ethnic segregation in Dutch cities. *Education and Urban Society*, 38(2), 228–247.
- Lelo, K., et al. (2019). Socio-spatial inequalities and urban transformation. The case of Rome districts. *Socio-Economic Planning Sciences*, 68, 100696.
- Masarik, A.S. & Conger, R.D. (2017). Stress and child development: a review of the family stress model. *Current Opinion in Psychology*, 13, 85-90.
- Muilwijk-Vriend, S., Ter Weel, B. & Webbink, D. (2019). *Economische kansen hangen af van de regio waarin kinderen opgroeien*. ESB. <https://esb.nu/economische-kansen-hangen-af-van-de-regio-waarin-kinderen-opgroeien/>
- Muskens, M., Wolbers, M., Van Helvoirt, D., Aalders, P., Lekatompessy, S., Karssen, M., Stronkhorst, E., Vaessen, A., Van der Ploeg, S., Keijzer, A., Bulder, E., De Hek, P., Borggreve, S., Jonker, H. (2023). Een grijs gebied. Onderzoek naar beleidsmaatregelen voor het tegengaan van segregatie in het onderwijs. Monitorrapport 2023.
- Muskens, M., Wolbers, M., Van Helvoirt, D., Aalders, P., Wolbers, M., Karssen, M., Stronkhorst, E., Elshof, D., De Loos, R., Lepoeter, S. (2025). *Gescheiden werelden: Onderwijssegregatie houdt aan*. Monitorrapport 2025.

- Musterd, S. (2005). Social and ethnic segregation in Europe: Levels, causes, and effects. *Journal of Urban Affairs*, 27(3), 331–348.
- Inspectie van het Onderwijs. (2018). *De Staat van het Onderwijs 2018*. Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- Inspectie van het Onderwijs. (2019). *De Staat van het Onderwijs 2019*. Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- Inspectie van het Onderwijs. (2020). *De Staat van het Onderwijs 2020*. Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- Onderzoek en Business Intelligence Rotterdam (2020). *Segregatiemonitor primair onderwijs 2019/'20*, Rotterdam: Gemeente Rotterdam.
- Onderzoek, Informatie en Statistiek Amsterdam (2020). *Segregatiemonitor primair onderwijs 2019/'20*, Amsterdam: Gemeente Amsterdam OIS.
- Ponds, R., M. Middeldorp, C. Tempelman en S. Vriend (2018). *Kansen bekeken*. Utrecht: Atlas voor gemeenten
- Uitermark, J. (2003). 'Social mixing' and the management of disadvantaged neighbourhoods: The Dutch policy of urban restructuring revisited. *Urban Studies*, 40, 531-549.
- Zwier, D. (2025), *Rhythms of class: Socio-economic disparities and peer dynamics in secondary school choice*. ICS dissertation, Amsterdam.

Bijlage 1 Methoden

CBS Microdata

Voor het genereren van de data is gebruik gemaakt van de faciliteiten van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). OIS Groningen is gemachtigd om op de remote access-omgeving van het CBS te werken. Hierdoor hebben wij toegang tot meerdere bestanden met gevoelige persoonsgegevens, zoals gepseudonimiseerde adressen, huishoudinkomen, opleidingsniveau en migratieachtergrond. Al deze bestanden zijn op persoonsniveau via unieke persoonsgebonden gepseudonimiseerde sleutels te koppelen aan elkaar.

Leerlingenbestanden

Als basis hebben wij het CBS-bestanden met de schoolinschrijvingen van alle leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs gebruikt. Deze bestanden hebben als belangrijkste voordeel dat het ook de leerlingen bevat die van buiten de gemeente Groningen komen. Geselecteerd zijn leerlingen met een geregistreerd burgerservicenummer die op 1 oktober van het betreffende schooljaar op een Groningse basisschool of middelbare school zaten. Vervolgens hebben we dit leerlingenbestand verrijkt met gegevens over de school, het opleidingsniveau van de ouder(s), het huishoudinkomen, de migratieachtergrond en het adres van de leerlingen.

School

Voor onze analyse hebben we gekeken naar leerlingen van alle basis- en middelbare scholen die in de gemeente Groningen gevestigd zijn. De schoolvestigingen hebben we vastgesteld op basis van de combinatie van het BRIN-nummer en het vestigingsnummer van de betreffende locatie, zoals bekend bij het CBS. Speciaal onderwijs is hier niet meegenomen.

Opleidingsniveau

Opleidingsniveau betreft het hoogst behaald onderwijsniveau van de ouder(s). Het gaat hierbij om personen van 25 jaar of ouder, omdat veel mensen van jonger dan 25 jaar nog bezig zijn met hun onderwijscarrière. Onderwijsniveau wordt in 3 niveaus ingedeeld. Het CBS maakt voor deze data gebruik van zowel registratiedata als enquêtes.

De indeling in drie niveaus is:

1. Laag: dit omvat het basisonderwijs, speciaal basisonderwijs, vmbo, mbo1, avo onderbouw, de eerste 3 leerjaren van havo/vwo, alle leerwegen van het vmbo en de assistentenopleiding (mbo-1).
2. Middelbaar: dit omvat de bovenbouw van havo/vwo, de basisberoepsopleiding (mbo-2), de vakopleiding (mbo-3) en de middenkader- en specialistenopleidingen (mbo-4).
3. Hoog: dit omvat de associate degree, de hbo- en wo-bachelors, 4-jarige hbo-opleidingen, de wo-masters en wo-doctorsopleidingen.

Klik [hier](#) voor meer informatie over de actuele CBS indeling van opleiding.

Voor dit onderzoek hebben we de benamingen laag opgeleid, middelbaar opgeleid en hoog opgeleid gebruikt. Deze benaming is momenteel onderwerp van maatschappelijke en politieke discussie, omdat deze een onbedoelde, normatieve rangorde zou suggereren (hoog is beter dan laag), en omdat de term laagopgeleid

stigmatiserend zou kunnen zijn (zie bijvoorbeeld Volkskrant 8-10-2021, AD 29-1-2019). Ook zijn er voorstellen voor alternatieven, zoals praktisch versus theoretisch opgeleid, maar daarover is momenteel nog geen consensus. Om deze reden is er besloten om de oude terminologie aan te houden.

Het opleidingsniveau van ouders is in de CBS-microdata deels gebaseerd op schattingen, vanwege ontbrekende of onvolledige registraties. Het CBS vult deze ontbrekende waarden aan met behulp van een schattingsmethode, waarbij gebruik wordt gemaakt van beschikbare informatie uit verschillende databronnen. Deze schattingen worden periodiek geactualiseerd wanneer nieuwe gegevens beschikbaar komen, zodat de nauwkeurigheid van de variabele wordt verbeterd. Hierdoor kunnen de aantallen en verdelingen naar opleidingsniveau in de tijd licht veranderen, ook voor eerdere jaren. Het CBS past deze schattingen alleen aan wanneer dit leidt tot een meer betrouwbare en consistente weergave van het opleidingsniveau. Daarnaast wordt de indeling van opleidingsniveaus door het CBS periodiek herzien. Dit gebeurt op basis van veranderingen in het onderwijsstelsel en de classificatie van opleidingen. Deze aanpassingen kunnen eveneens leiden tot kleine verschillen in de verdeling van opleidingsniveaus over de tijd.

Inkomen

Het besteedbaar inkomen is het bruto-inkomen verminderd met onder andere verschillende premies (zoals inkomensverzekeringen en ziektekostenverzekering), belastingen (zoals inkomensbelasting) en inkomensoverdrachten (zoals alimentatie). Wat er overblijft nadat deze kosten zijn afgetrokken is het inkomen dat vrij besteed kan worden in het huishouden, oftewel het besteedbaar inkomen. Het besteedbaar inkomen wordt daarnaast gecorrigeerd voor verschillen in de grootte en samenstelling van het huishouden. Hiermee worden alle inkomens herleid tot het inkomen van een eenpersoonshuishouden. Op deze wijze zijn de welvaartsniveaus van huishoudens onderling vergelijkbaar gemaakt. Dit noemen we het gestandaardiseerd huishoudinkomen en is daarmee een maat voor de welvaart van een huishouden. Het CBS deelt het gestandaardiseerd huishoudinkomen op in vijf groepen van ieder 20%.

De indeling in vijf niveaus is als volgt:

1. 0% - 20%: Laag inkomen
2. 21% - 40%: Laag midden inkomen
3. 41% - 60%: Midden inkomen
4. 61% - 80%: Hoog midden inkomen
5. 81% - 100%: Hoog inkomen

Om een verdeling in laag, midden en hoog te maken wordt er in veel onderzoeken gekozen voor een 20-60-20 verdeling. In het huidige onderzoek kiezen we voor de hoogste en laagste 25 percentiel, om zo (iets) grotere groepen mee te kunnen nemen in de vergelijking die iets minder gevoelig zijn voor tussentijdse verschuivingen dan bij een 20-60-20 aanpak. De drie categorieën zijn daarmee als volgt ingedeeld:

1. Laagste 25 percentiel;
2. Middelste 50 percentiel;
3. Hoogste 25 percentiel.

De inkomensgrenzen veranderen per jaar, waardoor er gekozen is om het te benoemen als lage, midden en hoge inkomens. Hierdoor kunnen resultaten verschillen per onderzoeksjaar. Klik [hier](#) voor meer informatie over de CBS definitie van huishoudinkomen.

Migratieachtergrond

In 2022 is het CBS overgegaan op een andere manier van publiceren over wat tot nu toe de 'bevolking met een westerse of niet-westerse migratieachtergrond' werd genoemd. Voortaan is meer bepalend waar iemand zelf geboren is en minder bepalend waar iemands ouders geboren zijn. Daarbij wordt het woord migratieachtergrond niet meer gebruikt. De hoofdingeling westers/niet-westers wordt vervangen door een herkomstindeling bestaand uit twee onderdelen: geboren in Nederland en het herkomstland. Voor het herkomstland is een nieuwe hoofdingeling gemaakt op basis van werelddelen en veelvoorkomende immigratielanden. Deze indeling bestaat uit Nederland, Europa (exclusief Nederland) en Buiten-Europa. Deze nieuwe indeling hebben wij in dit onderzoek aangehouden:

1. Nederland
2. Europa (exclusief Nederland)
3. Buiten-Europa

Omdat in veel onderzoeken nog wel 'migratieachtergrond' wordt gebruikt, hebben wij omwille van de leesbaarheid ervoor gekozen om in dit onderzoek het woord 'migratieachtergrond' nog wel te gebruiken. Klik [hier](#) voor meer informatie over de nieuwe CBS definitie van migratieachtergrond.

Denominatie

In het basisonderwijs kijken we naar de rol van denominatie in de segregatie. We doen dit omdat we uit eerder onderzoek weten dat denominatie een rol kan spelen in het ontstaan van segregatie. We hebben de denominatie van scholen vereenvoudigd naar een onderscheid in openbaar en bijzonder onderwijs conform de werkwijze van het CBS. Openbare scholen bieden hun onderwijs niet vanuit een bepaalde godsdienst of levensbeschouwing aan. Bijzondere scholen geven vaak wel onderwijs vanuit een bepaalde godsdienst of levensbeschouwing. Een deel van het bijzonder onderwijs bestaat uit niet-confessionele scholen. Dit zijn de vrije school, samenwerkingsverbanden tussen bijzondere scholen en scholen voor algemeen bijzonder onderwijs.

We geven hier weer welke scholen onder deze categorieën vallen:

Openbaar:

- Openbaar
- Samenwerking openbaar en protestants-christelijk
- Samenwerking openbaar en Rooms-Katholiek

Bijzonder:

- Protestants-christelijk
- Rooms-Katholiek
- Hindoeïstisch
- Islamitisch
- Joods
- Algemeen bijzonder
- Antroposofisch
- Samenwerking Protestants-christelijk, Rooms-Katholiek en/of Algemeen bijzonder

Scholen voor algemeen bijzonder onderwijs kennen een grote verscheidenheid aan stromingen. Ze worden enerzijds gekenmerkt door de eigen wijze waarop zij vormgeven aan hun onderwijs (het pedagogisch concept) en anderzijds door een aantal gemeenschappelijke waarden, zoals een grote betrokkenheid van de ouders, uitgesproken ideeën van de ouders over het onderwijs, hoge kwalitatieve eisen en openheid voor vernieuwingen. Vrije scholen hebben vaak wel een levensbeschouwelijk grondslag (antroposofisch) en behoren daardoor meestal tot de algemeen bijzondere denominatie.

Zowel openbare als bijzondere scholen zijn vrij hun onderwijs in te richten volgens een bepaalde opvoedingsvisie of onderwijsmethode. Voorbeelden hiervan zijn het Montessori-, Dalton- en Jenaplanonderwijs.

Het CBS gebruikt het begrip denominatie bij tabellen over het primair en voortgezet onderwijs. Om de anonimiteit van de scholen te waarborgen, moeten er minimaal vijf waarnemingen per uitkomst zijn. Omdat er in de gemeente Groningen relatief weinig voortgezet onderwijs scholen staan, is het niet mogelijk om ook naar de rol van denominatie in het voortgezet onderwijs te kijken. In deze segregatiemonitor wordt daarom enkel onderscheid gemaakt tussen openbaar en bijzonder primair onderwijs.

Klik [hier](#) voor meer informatie over de CBS-definitie van denominatie.

De onderstaande lijst van openbare en bijzondere scholen is gebaseerd op DUO-gegevens voor het jaar 2026. De gegevens zijn [hier](#) te vinden.

De scholen voor openbaar onderwijs in de gemeente Groningen zijn:

IKC Borgman Oosterpark, IKC Borgman Oosterpoort, IKC Borgman Ebbinge, Basisschool Beijumkorf, Boerhaave School, de Bredero School, Brinkschool, De Driebond, De Feniks, Groenewei, Basisschool De Huifkar, Joseph Haydn-school, OBS Meander, Oosterhoogebrugschool, De Pendinghe, De Petteflet, De Ploeg, Quintusschool, De Starter, Basisschool Swoaistee, Openbare Basisschool De Sterrensteen, De Vuurtoren, Openbare Basisschool de Wissel, Openbare Basisschool Karrepad, Basisschool Garmerwolde.

De scholen voor bijzonder onderwijs in de gemeente Groningen zijn:

Anne Frankschool, Cbs AquaMarijn, Katholieke Daltonschoon Bisschop Bekkers, Christelijke Basisschool De Borg, Christelijke Basisschool De Fontein, De Heerdestee, De Hoeksteen, De Kleine Wereld, De PIT Groningen, Basisschool De Poort, IKC de Rietzee, De Tamarisk, Christelijke Basisschool De Til, Basisschool de Triangel, De Vrije School Groningen, De Wegwijzer, CBS de Wieken, Ref Basisschool de Zaaier, Dom Helder Camara Basisschool, Groningse Schoolvereniging, Het Kompas, Basisschool Het Mozaïek, Basisschool Het Palet, Nassauschool, 't Wilde Wout, Basisschool Rehoboth, St. Franciscus, St. Michaëlschool, Samenwerkingsschool Meeroevers en de Sint Nicolaasschool.

Schoolniveau

Het niveau van de leerlingen in het voortgezet onderwijs hebben we op basis van de beschrijving van de opleiding in vier categorieën gedeeld:

1. Onderbouw: dit omvat alle brugjaren en onderbouwjaren. Voor de meeste scholen omvat dit de eerste twee jaren, in enkele gevallen (vooral in het geval van havo/vwo of vwo) kan dit ook de eerste drie jaren omvatten.
2. Vmbo: dit omvat leerjaren 3 en 4 van de vmbo-opleidingen

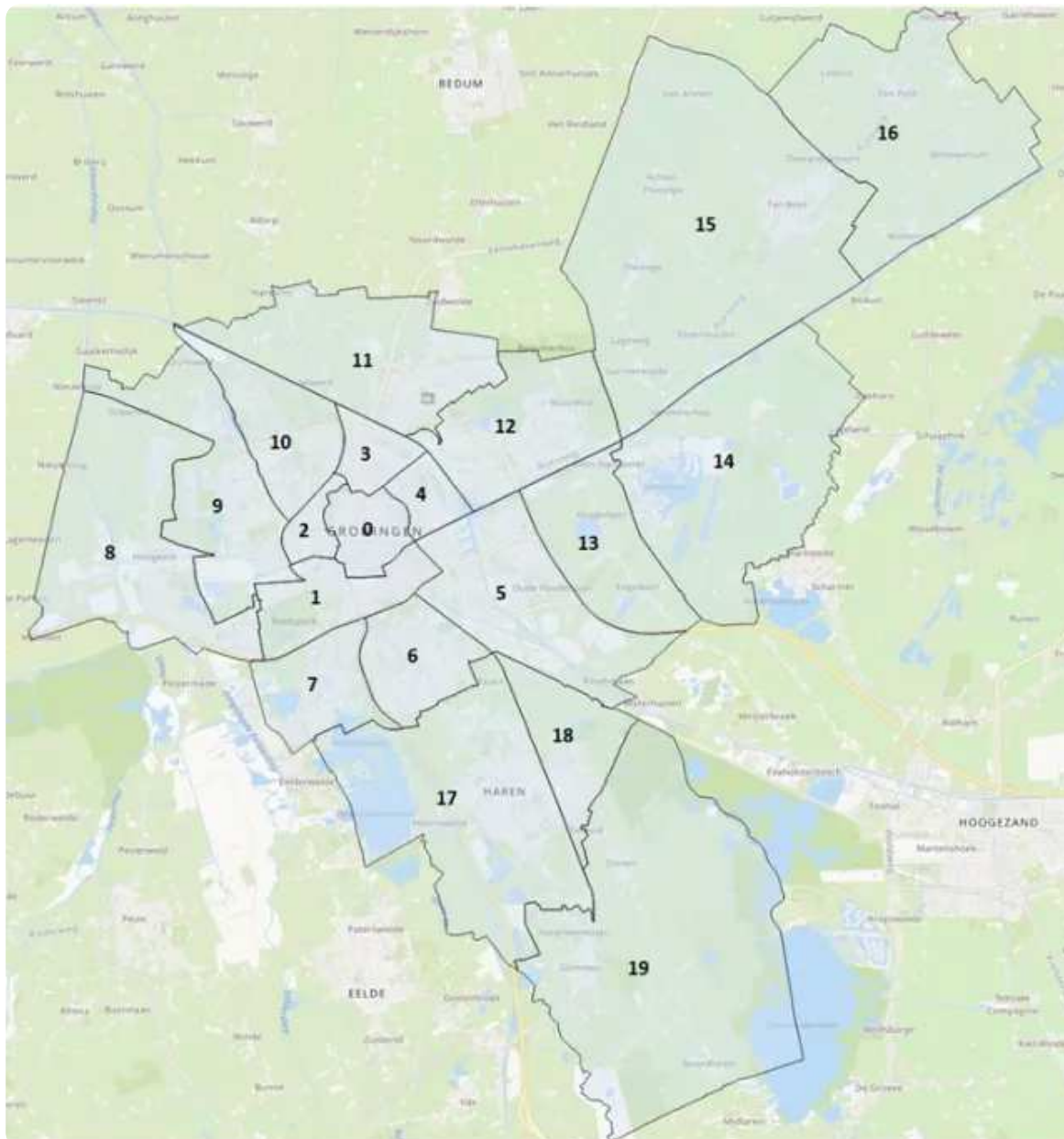
3. Havo: dit omvat (meestal) leerjaren 3, 4 en 5 van de havo.
4. Vwo: dit omvat (meestal) leerjaren 4, 5 en 6 van vwo.

Dissimilariteit

In dit onderzoek gebruiken we de term 'dissimilariteit' in plaats van segregatie. Segregatie kent conceptueel vijf dimensies, waarvan de meest relevante en verklarende dimensie 'dissimilariteit' is (Massey & Danton, 1996). Dissimilariteit gaat in dit onderzoek over de mate waarin leerlingen met bepaalde kenmerken binnen een gemeente evenredig verdeeld zijn over de scholen. Het gaat hier om de vraag in hoeverre de leerlingenpopulaties op een school een goede afspiegeling vormt van de samenstelling van de hele leerlingenpopulatie in de gemeente. Voor dissimilariteit op opleidingsniveau van de ouders kijken we naar het percentage leerlingen van hoogopgeleide ouders. Voor dissimilariteit op basis van huishoudinkomen kijken we naar het percentage leerlingen met een hoog huishoudinkomen. Voor dissimilariteit op basis van migratieachtergrond kijken we naar het percentage leerlingen met een niet-Europese herkomst.

Om de dissimilariteit over de jaren te vergelijken, hebben wij een dissimilariteitscore berekend. Deze score loopt van 0-100, waarbij 0 staat voor een perfecte afspiegeling van de samenstelling van de hele leerlingenpopulatie in de gemeente en 100 voor volledige dissimilariteit. Daarnaast hebben wij de scholen in categorieën ingedeeld. Wanneer een school in de 'hoge dissimilariteit categorie' valt, is het geen goede afspiegeling van de samenstelling van de hele leerlingenpopulatie in de gemeente; als een school 'gemengd' is, is het wel een goede afspiegeling.

Bijlage 2 Wijkindeling gemeente Groningen

0 Centrum

1 Oud-Zuid

2 Oud-West

3 Oud-Noord

4 Oud-Oost

5 Zuidoost

6 Midden-Zuid

7 Zuidwest

8 Hoogkerk e.o.

9 Nieuw-West

10 Nieuw-Noord (SPT)

11 Noordoost

12 Nieuw-Oost

13 Meerdorpen

14 Meerstad e.o.

15 Ten Boer e.o.

16 Ten Post e.o.

17 Haren-West e.o.

18 Haren-Oost e.o.

19 Glimmen-Noordlaren-Onnen

Colofon

Segregatiemonitor basis-en voortgezet onderwijs gemeente Groningen 2026

Auteurs

Thaïra Openneer

Erik van der Werff

Maand van uitgave

September 2026

Opdrachtgever

Gemeente Groningen

Fotografie

Deon Prins

Uitgave

Onderzoek, Informatie en Statistiek Groningen

Online publicaties OIS Groningen

<https://publicaties.oisgroningen.nl/>

Linkedin

<https://linkedin.com/company/ois-groningen>

Contactgegevens

T: [\(050\) 367 56 30](tel:0503675630)

E: info@oisgroningen.nl

I: www.oisgroningen.nl